

72. Maanantaina 8 päivänä kesäkuuta 1992

kello 14 --

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta 2141

Hallituksen esitys n:o 58
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20

2) Ehdotukset laeiksi kasvinjalostajan-oikeudesta sekä siementavaran kaupasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 24
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

3) Ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 2142

Hallituksen esitys n:o 62
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22

4) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 51
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9

5) Ehdotus laiksi Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista „

Hallituksen esitys n:o 44
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

S.

6) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta 2142

Hallituksen esitys n:o 74
Lakialoite n:o 63/1991 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1074, 1151 ja 1231/1991 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 6

S.

Ainoa käsittely:

7) Ehdotus Finnyards Oy:n koti- ja ulkomaisten lainojen valtion takauksista. 2143

Hallituksen esitys n:o 61
Talousvaliokunnan mietintö n:o 22

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotukset laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 a §:n kumoamisesta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 76
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 7

9) Ehdotus laiksi valtion riskipääomatakuista „

Hallituksen esitys n:o 65
Talousvaliokunnan mietintö n:o 23

Esitellään:

10) Hallituksen esitys n:o 82 laiksi pienten ja keskisuurten yritysten investointien korkotukilainoista „

11) Hallituksen esitys n:o 83 laiksi rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta 2143

12) Hallituksen esitys n:o 85 laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien väliaikaisesta muuttamisesta . 2144

13) Hallituksen esitys n:o 86 laiksi lapsilisälain 1 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta 2162

14) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1991 (K 7) 2171

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksestä laiksi puoluelain 10 §:n muuttamisesta (HE 57) „

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta (HE 234/1991 vp) „

17) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä laiksi sairaanhoitotarvikelain muuttamisesta (HE 66) „

18) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä laiksi erikoissairaanhoitolain voimaannuttamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 67) „

19) Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä lapsilisälaiksi (HE 37) „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat E. Aho, R. Aho, Ala-Nissilä, Alaranta, Andersson, Astala, Björkenheim, Hassi, Heikkinen, Huuh-
tanen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järvi-
lahti, Jäätteenmäki, Kalli, Kalliomäki, Kallis,
Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemp-

S. painen, Korva, Koski, Kuuskoski, Kääriäinen,
Lahtinen, Lehtosaari, Markkula, Mattila, Mor-
ri, Mölsä, Nordman, Nyby, Näsi, A. Ojala, O.
Ojala, Pelttari, Perho-Santala, S. Pietikäinen,
Pokka, Rajamäki, Rask, Rönholm, Savolai-
nen, Seppänen, Takala, Tiuri, Wahlström, Veh-
kaoja, Vihriälä, Virrankoski, Vuorensola ja Väy-
rynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-
jat Rönholm, O. Ojala, Heikkinen ja Kemppai-
nen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-
västä sairauden vuoksi edustajat Näsi ja Takala,
virkatehtävien vuoksi edustajat E. Aho, Huuhta-
nen ja Isohookana-Asunmaa sekä yksityisasioiden
vuoksi edustajat R. Aho, Ala-Nissilä, Ala-
ranta, Andersson, Björkenheim, Hassi, Järvi-
lahti, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Karhunen, Korva,
Koski, Markkula, Mattila, Mölsä, Nyby, Peltta-
ri, Perho-Santala, Rajamäki, Rask, Savolainen,
Tiuri, Wahlström, Vehkaoja, Virrankoski ja
Vuorensola, tämän kuun 10 päivään sairauden
vuoksi ed. Kallis sekä yksityisasioiden vuoksi
edustajat Kalli ja Lahtinen sekä 11 päivään
virkatehtävien vuoksi ed. Pokka.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan
presidentin kirjelmän ohella kuluvan kesäkuun 5
päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen
esitys n:o 84, joka nyt on edustajille jaettu.

Talousvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjeste-
lyä varten pyytää ed. Väistö vapautusta talous-
valiokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto
puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että talousvalio-
kunnan täydennysvaali toimitetaan huomenna
tiistaina 9 päivänä kesäkuuta pidettävässä täys-

istunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään huomenna kello 11.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 58

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime perjantain täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Rajamäki ed. Backmanin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, S-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hautala, Hiltunen, Häkämies, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Jurva, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kanerva, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Kuittinen, Laakkonen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtinen, J. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Miettinen, Moilanen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, M. Pietikäinen, Puhakka, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, Renko, Renlund, Riihijärvi, Rossi, Rusanen, Ryynänen, Rätty, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Var-

pasuo, Westerlund, Viinanen, Viljanen, Vistbacka, Väistö ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Alho, Apukka, Backman, von Bell, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Helle, Hurskainen, Härmäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, P. Leppänen, Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Mutttilainen, Paakkinen, Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Ranta, Rimmi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Viljamaa, Vuoristo, Vähäkangas ja Vähänäkki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Ala-Nissilä, Alaranta, Andersson, Astala, Björkenheim, Hassi, Heikkinen, Huuhtanen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järvilahti, Jääteenmäki, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Korva, Koski, Kuuskoski, Kääriäinen, Lahtinen, Lehtosaari, Markkula, Mattila, Morri, Myller, Mölsä, Nyby, Näsi, A. Ojala, O. Ojala, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, S. Pietikäinen, Pokka, Rajamäki, Rask, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Takala, Tiuri, Tuomioja, Wahlström, Vehkaoja, Vihriälä, Virrankoski, Vuorensola ja Väyrynen.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 55. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi kasvinjalostajanoikeudesta sekä siementavaran kaupasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 24

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Viime perjantain täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. Paloheimon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen kiirehtivän geeniteknologian käyttöä säätelevän lakiesityksen valmistelua ja saattamista eduskunnan käsiteltäväksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 69 jaa- ja 70 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 58. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Pulliaisen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 62

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Koska toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus koskee uutta veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 51

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi Venäjän ja Itä-Euroopan instituutista

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 44

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 74

Lakialoite n:o 63/1991 vp

Toivomusaloitteet n:ot 1074, 1151 ja 1231/1991 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 6

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätehtään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveystalokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus Finnyards Oy:n koti- ja ulkomaisten lainojen valtion takauksista

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 61

Taloustalokunnan mietintö n:o 22

Puhemies: Käsittelyn pohjana on taloustalokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotukset laeiksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 a §:n kumoamisesta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 76

Sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö n:o 7

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystalokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi valtion riskipääomatakuista

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 65

Taloustalokunnan mietintö n:o 23

Puhemies: Käsittelyn pohjana on taloustalokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Hallituksen esitys n:o 82 laiksi pienten ja keskiuurten yritysten investointien korkotukilainoista

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti taloustalokuntaan.

11) Hallituksen esitys n:o 83 laiksi rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystalokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Hallitus esittää maamme itsenäisyyden 75-vuotisjuhluvuoteen liittyen, että rintamaveteraanien hammashuolto lakisääteistettäisiin. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä ei voi olla mitään tätä esitystä vastaan sinänsä. Mutta kannattaa muistaa, että eduskunnassa ja sosiaali- ja terveystalokunnassa käsiteltävänä hallituksen aikaisempi esitys, jossa ehdotetaan, että 1.7. voimaan tulevaksi säädetty aikuisten hammashuollon sairausvakuutuskorvaus uudistus lykättäisiin ensi vaiheessa ensi vuoden alkuun, ja saatujen tietojen mukaan hallitus suunnittelee sen lykkäämistä vuoteen 1996.

Kun tuota esitystä käsiteltiin, rohkenen sanoa, että sosiaalivaliokunnassa enemmistö oli sitä mieltä, että ei ollut oikea ajankohta aloittaa uudistusta, joka sinänsä on tarpeellinen, mutta kun otetaan huomioon kaikki ne leikkaukset, joita hallitus sairaiden korvauksiin esittää, tässä vaiheessa ei olisi vielä uutta järjestelmää pitänyt aloittaa. Hallitus on nyt puolen vuoden kuluttua siitä tullut siihen tulokseen, että ei pidä aloittaa. Mutta tässä vaiheessa, kun hallitus on jo lisännyt sairaiden kustannuksia kaikilla mahdollisilla tavoilla ja ottanut kokonaan pois sairauskulujen verovähennysoikeuden ja pelkäänsä sitä kautta 1 300 miljoonaa markkaa sairailta ihmisiltä, tästä hallituksen linjattomuudesta terveydenhuollon asioissa ei voi antaa minkäänlaista arvosanaa. Asioiden hoito on niin keuhkoa. Poukkoileva politiikka merkitsee sairaille ihmisille todella suuria vaikeuksia. Jossakin kohdassa annetaan ymmärtää, että edes jotakin on tulossa, ja sitten sekin otetaan pois. Tällainen politiikka ei voi saada vasemmistoliiton kannatusta.

Kun nyt käsittelemme valiokunnassa aikuisten hammashuollon lykkäämisesitystä, vasemmistoliiton taholta — ja ed. Skinnarin puolesta voin myös sanoa, että sosialidemokraattien taholta — on tuotu esille ajatus, jonka esitimme joulukuussa, että olisi otettu 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat järjestelmällisen hammashoidon piiriin 1956 ja sen jälkeen syntyneiden lisäksi. Tällä tavalla olisi edetty aikuisten hammashuollon korvausasiassa. Tällä esityksellä olisi rintamaveteraanienkin asiat voitu korjata hallituksen esitystä paremmin puhumattakaan siitä, että rintamaveteraanien puoliset olisivat sitä kautta voineet tulla korvausten piiriin, sillä he eivät kaikissa tapauksissa tällä hallituksen esityksellä tule. Mielestäni asiaa on syystä tarkastella kokonaisuutena, ja sen takia olen halunnut puhua näistä kahdesta asiasta, jotka molemmat ovat eduskunnan käsittelyssä.

Totean vielä uudestaan, että tätä hallituksen esitystä rintaveteraanien hammashuollon järjestämisestä emme missään tapauksessa vastusta.

Ed Rönholm merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys n:o 85 laeiksi sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Päinvastoin kuin edellisen asian kohdalla tämän asian kohdalla on pakko sanoa, että tämä esitys sisältää erittäin huonoja ehdotuksia nimenomaan samaan asiakokonaisuuteen liittyen, josta äsken puhuin, eli sairaiden ihmisten kustannuksia lisätään jälleen. On todella käsittämätöntä, että hallitus ei ole löytänyt mitään muuta väestöryhmää, jolta voitaisiin ottaa enemmän etuuksia, kuin sairaat ihmiset. Tähän ei ole hallitukselta vastausta tullut, mutta joka ikisessä säästöpaketissa, mikä eduskuntaan on tuotu, suurimmat leikkaukset kohdistuvat sairaisiin ihmisiin.

Esitys pitää sisällään ensinnäkin sairauspäivärahan leikkauksen. Sitä alennettiin vuoden alusta lähtien 80 prosentista 75 prosenttiin ja noin 9 400 markkaa ylittävältä osalta 50:stä 45 prosenttiin ja runsaan 15 000 markan kuukausipalkan ylittävältä osalta 30:stä 25 prosenttiin. Nyt hallitus esittää kaikkiin kolmeen portaaseen jälleen 5 prosentin leikkausta. Sen lisäksi esitys pitää sisällään kohdan, jolla 101 markan ja 15 pennin sairauspäivärahaakin leikataan — tai tämä on se taso, mistä leikkaukset alkavat. Jos päiväraha on 101 markkaa ja 15 penniä ja kun sitä maksetaan 25 päivältä kuukaudessa, niin se on 2 528 markan ja 75 pennin korvaus. Tämä on hallituksen mielestä liian suuri päiväraha ja siitä voidaan lähteä leikkaamaan. On todella käsittämätöntä, että näin pieniä päivärahoja hallitus ilkeää vielä leikata kaiken sen jälkeen, mitä tähän mennessä on jo tehty sairaiden ihmisten kustannusten lisäämiseksi.

Me emme missään tapauksessa hyväksy päivärahan leikkausta. Ainoa, mistä me voimme keskustella, on se, että jos hallitus väkisin haluaa 150 miljoonan markan säästöt päivärahamenoista, niin se voidaan tehdä niin, että kahdessa ylimmässä korvausluokassa leikataan vielä enemmän. Silloin me siis puhumme henkilöistä,

joiden palkka kuukaudessa on yli 9 400 markkaa. 40 prosentin siivua voidaan vielä leikata 30 prosenttiin. Jos hallituksen mielestä jostakin on pakko leikata, niin miksi ei voitu panna päivärahakattoa 15 400 markan kuukausipalkan tasolle, missä tällä hetkellä on 25 prosentin korvaus yli menevältä osalta, jonka hallitus esittää pudotettavaksi 20 prosenttiin? Näillä kahdella toimenpiteellä olisi — en nyt ole ihan tarkkaa laskelmaa tehnyt, aikaisemmin näitä laskeskelin — suurin piirtein tämä säästö aikaansaatu.

Me ehdotamme, että tätä asiaa valiokunnassa harkittaisiin samoin kuin hallituspuolueissa ja varsinkin keskustapuolueessa, joka jokaisessa käänteessä on sanonut, että heikommassa asemassa olevilta ei saa ottaa ja leikkaukset on suunnattava suurituloisiin. Olisitte nyt kerrankin sanojenne takana ja olisitte valmiit hyväksymään sellaisen esityksen, minkä äsken esitin. Te saatte varmasti opposition tuen. Jättäkää nyt yhden kerran kokoomus yksin, sillä he puolustavat suurituloisten etuuksia.

Esityksessään hallitus ehdottaa myös lääkekorvausten leikkaamista. Vuoden alusta siis omavastuusuutta nostettiin 45 markkaan ja se oli jo huomattava omavastuusuuden korotus. Nykyisen säännöksen mukaan 45 markan yli menevältä osalta korvaus on 50 prosenttia. Hallitus ehdottaa sen pudottamista 40 prosenttiin. Tällä tavoin ja tähän ratkaisuun sisältyvällä dialyysipotilaiden ja verenvuototautia sairastavien potilaiden korvauksia koskevalla muutoksella esitetään säästettäväksi 80 miljoonaa markkaa.

Hallitus ei ole selvittänyt, minkälaisia lisäkustannuksia aiheuttaa esimerkiksi se, että kun lääkekulut ovat yli 2 500 markkaa vuodessa, sen ylittävä osa korvataan. Hallitus ei ole selvittänyt, kuinka paljon sieltä tulee lisäkuluja. Hallitus ei ole selvittänyt, kuinka paljon hoitotuen ja vammaistuen saajien tai toimeentulotuen saajien määrä lisääntyy. Nämä kaikki olisi pitänyt selvittää, jotta voitaisiin arvioida, mihin esitys johtaa. Johtaako se säästöihin vai johtaako se vain ihmisten pallotteluun luukulta toiselle. Ehkä hallitus jonkin verran kaiken kaikkiaan saa säästöä, koska kaikkien etuuksien saamista on kiristetty, vaikka lainsäädäntö ei ole muuttunut.

Hallitus esittää myös sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun pidentämistä nykyisestä kahdeksasta päivästä — siis sairastumispäivä ja seitsemän sen jälkeistä arkipäivää — niin että seitsemän päivää muutettaisiin yhdeksäksi päiväksi, jolloin todellinen karenssi aika

olisi kymmenen päivää. Esityshän suurimmalta osaltaan merkitsee työnantajien saamien sairausvakuutuskorvausten pienenemistä, mutta myös sitä, että esimerkiksi freelance-toimittajat tai freelance-työntekijät ylipäättensä, yrittäjät, kotiäidit ja opiskelijat, kaikki he, menettävät päivärahan kahdelta päivältä nykyisten kahdeksan lisäksi.

Ilmeisesti perustuslakivaliokunta on pääty-mässä tulkintaan, että esitys voidaan juuri karenssipykälän osalta äänestää lepäämään yli vaalien. Mielestäni se on ainoa oikea tulkinta voimassa olevasta valtiopäiväjärjestyksen tilapäisestä muutoksesta, mikä maaliskuun alusta tuli voimaan. Siis hallituksella ei ole mahdollisuus saada ykköslakia lävitse, jos oppositio asettuu sitä ehdottamaan lepäämään jätettäväksi. Toivon, että oppositiosta löytyy yhteinen rintama tässä asiassa.

Sosiaali- ja terveysministeri itse on huomannut, että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus lääkelain 38 §:n muuttamisesta on sellainen, että se ei täytä säästölain kriteeriä. Näin ollen ministeriö jo esitti, että lakiehdotus hylättäisiin ja tilalle tehtäisiin vain valtioneuvoston päätöksen muutos.

Myöskään kuntoutusrahain muutosta ei voida hyväksyä, joka liittyy ykköslakiin. Tässä on sama karenssipykälä.

Siis kokonaisuutena ja yhteenvetona hallituksen esityksestä vielä kerran: Tällä esityksellä jälleen kerran sairaiden ihmisten asemaa vaikeutetaan todella monin tavoin. Eikö ole mitään rajaa sillä, miten muutenkin tavallisia terveitä ihmisiä vaikeammassa asemassa olevia kansalaisia kiusataan? Sairaus jo sinänsä aiheuttaa useille perusteellisen elämänmuutoksen ja vie pohjan pois monta kertaa melkein koko toimeentulolta puhumattakaan siitä, että se vie pohjan pois työelämään osallistumiselta. Sairauden kanssa eläminen on usein erittäin vaikeaa, ja jotta sen kanssa selviää, se vaatii todella suuria ponnistuksia. On täysin väärä tulkinta, että sairastavat ihmiset muka itse aiheuttaisivat itsellensä sairautensa, vaikka tuntuu siltä, että se on hallituksen linja: Itse ovat syyäitä ja kärsikööt. Se on todella epäsolidaarinen linja. Toivoisin, että kokoomuksen ajama linja ei saa kannatusta tässä salissa, vaan keskusta tukeutuu oppositioon ja esitykset hylätään.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeiseen kohtaan, mitä ed. Stenius-Kaukonen totesi kokoomuksen ajamasta linjas-

ta, haluaisin kyllä todeta, että sairauspäivärahojen leikkausta koskeva ehdotus on mielestäni enemmänkin keskustan ajama linja, koska näitä ansiosidonnaisia sosiaaliturvaetuksia taas esitetään leikattavaksi. Siitä syystä olen pahoillani tästä esityksestä.

Totean myös, että tässä yhteydessä on mielestäni kohtuutonta, että sosiaali- ja terveysvaliokunta pistetään näin suuren kysymyksen eteen ja muutama tunti aikaa on tällainen asia ratkaista. Varsinkin kun sairaita koskevia heikennysehdotuksia on ollut lukuisia jo tähän mennessä eduskunnassa käsitellyssä kokonaisuuden hallinta olisi tärkeää. Meidän olisi pystyttävä selvittämään, miten nämä ehdotukset kaiken kaikkiaan loppujen lopuksi vaikuttavat sairaiden ihmisten asemaan. Siinä suhteessa olen kyllä ed. Stenius-Kaukosen kanssa samaa mieltä.

Esityksessä ehdotetaan, että sairauspäivärahoja leikataan 2 500 markan sairauspäivärahas- ta alkaen. Kun erityisesti keskusta on innokkaasti puolustanut perusturva, niin en tiedä, onko heidän sosiaalipoliittisena tavoitteenaan se, että kaikki ovat perusturvan piirissä. Kun he puhuvat olevansa köyhän kansan puolella, niin tarkoittaako se sitä, että tehdään ensin köyhäksi koko kansa? Minun mielestäni nämä ovat huonoja ehdotuksia. Kun samanaikaisesti väitellään siitä, pitäisikö tehdä joitakin sosiaalipoliittisia uudistuksia esimerkiksi eläkeläisten kohdalla, niin tuntuu kyllä epäoikeudenmukaiselta ja vaikealta käsitellä nyt käsitellyssä olevaa asiaa valiokunnassa.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen ihan samaa mieltä ed. Stenius-Kaukosen ja ed. Tainan kanssa siitä, että nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tehdään hyvin vaikeita ja raskaita lakeja. On tietysti hyvin ymmärrettävää, että näinä aikoina on pakko säästää, ja tietysti kun sosiaali- ja terveys- toimen puolella liikkuvat suurimmat rahamäärät, niin sieltä sitä rahaa kertyy. Mutta erittäin hankalalta tuntuu se, että sellainen keskustelu on jäänyt käymättä, missä puhuttaisiin kokonaisuuksista ja nähtäisiin asiat pitkällä tähtäimellä sekä yritettäisiin edes hahmottaa, mitä säästöt lopultakin merkitsevät ja merkitsevätkö ne säästöjä.

Toisaalta myös on surullista, että sellaista eettistä keskustelua ei ole käyty, jossa katsottaisiin, miten jollakin tavoin voitaisiin taata oikeudenmukaisuus. Kyllä tuntuu raskaalle se, että juuri niiltä ihmisiltä otetaan, jotka syystä tai

toisesta ovat syrjäytyneitä, esimerkiksi sairaat, työttömät, lapset, vanhukset jne. Minusta tuntuu, että vaikka on aina vaikea sanoa, mikä on oikeudenmukaista, sellainen eettinen keskustelu olisi syytä käydä, ja minusta tuntuu, että se oikeudenmukaisuus olisi löydettävissä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin ed. Taina on siinä oikeassa, että kun sairausvakuutuksen tiettyjä hintoja ja päivärahoja vähäsen leikataan, niin se on nimenomaan se keskustan tavoite. Ed. Tainalle voin todeta, että ei keskustan tavoitteena ole tehdä kaikkia köyhiksi, vaan lähtökohta on se, että kun on kyseessä työttömyys, sairaus tai vastaava, ei ole mitään mieltä siinä, että joku henkilö voi sellaiselta päivältä saada korvausta useampi tuhat markkaa, kun taas muutamat joutuvat tyytymään alle 100 markkaan. Kyllä siinä tilanteessa keskinäinen solidaarisuus ja tasa-arvo täytyy ottaa huomioon. Saman tyyppisessä hädänalaisessa tilassa toki ihmisillä täytyy olla mahdollisuus saada korvausta, niin kuin tänä päivänä saadaan. Mutta ei ole oikein todella, että se sitoutuu tällä tavalla ansioon kuin tähän saakka on työmarkkinajärjestöjen sopimuksella sovittu. Tässä mielessä tämä esitys on aivan oikean suuntainen.

Mitä ed. Taina puhui nimenomaan käsittely- aikataulusta, niin olen siinä sikäli samaa mieltä; joka kevät ennen kesäloman alkamista samanlainen kiire tulee. Se on asia, joka pitäisi yhdessä hallituksen ja eduskunnan sopia, että esityksille jäisi riittävästi käsittelyaikaa. Nytkin varsinkin juhannukseen mennessä meillä on varsin tiivis työrupeama ja erittäin monta asiaa sittenkin joudutaan siirtämään syksyyn. Eli tässä on kysymys siitä, että eduskunnan ja hallituksen työryt- mejä pitäisi paremmin sovittaa yhteen, jotta saataisiin asioille käsittelyaikaa. Toisaalta, ed. Taina, nythän me teemme päätöksiä pitkälti markkinavoimien sanelemina.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituspuolue kokoomuksen edustajat ovat kiinnittäneet eräisiin asioihin aivan oikean suuntaisesti huomiota. Puutun vielä esityksen siihen kohtaan, joka tarkoittaa sairaus- vakuutuksen päivärahan karenssiajan pidentä- mistä.

Ei ole sattuma, että työsopimuslaissa on sää- detty työnantajan maksuvelvollisuus sairastapa- uksen sattua viikoksi ja että sama seitsemän päivää esiintyy sairauspäivärahan karenssiaika-

na. Nyt hallituksen esityksessä irrotetaan nämä tarkoituksella yhdenmukaiset aikajaksot toisistaan, eli kun pidennetään yhdeksään päivään, se tietää mm. alle kuukauden työsuhteissa oleville yhdeksän päivän korvauksetonta aikaa, koska alle kuukauden työsuhteissa ei vielä lainkaan pääse työnantajan palkanmaksusta nauttimaan sairauden sattuessa. Kun se koskee vielä sairastumispäivää, niin kuin ed. Stenius-Kaukonen oikein totesi, käytännössä maksuton, korvaukseton aika usein on kymmenen päivää. Samoin opiskelijoilla koko aika jää korvauksettomaksi. Siinä suhteessa perusturva heikkenee todella pahasti.

Sairauspäivärahan malli, joka on aikoinaan neuvottelujen tuloksena saatu, se että päivärahan määrää leikataan suhteellisen voimakkaasti tulojen kasvaessa, ei ilmeisesti olisi kaivannut enää tämän kaltaisia muutoksia, joita ed. S-L. Anttila kovin innokkaasti puolustaa. Häneltä on ilmeisesti unohtunut, että maanviljelijöiltä ei tässä yhteydessä poisteta mitään, vaan heidän etuutensa paranivat viime maataloustuloratkaisun yhteydessä.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttila puolustaa hallituksen lakiesitystä antaen sellaisen kuvan, että lakiesityksen hyväksyminen olisi välttämätöntä, jotta voitaisiin estää tapaukset, joissa jotkut henkilöt voivat saada useampi tuhat markkaa päivässä erilaisia korvauksia. Tällaisestahan lakiesityksessä ei ole kysymys, mihin aivan oikein ed. Tainakin ja ed. Antvuori jo viittasivat. Tämä lakiesitys merkitsee puuttumista hyvinkin pienituloisten saamiin korvauksiin.

Ed. S-L. Anttila, on tietenkin koko joukko mahdollisuuksia puuttua esimerkiksi säättämällä katto kaikkein suurimmille korvauksille, mutta tämä hallitus ei tältä osin ole ryhtynyt toimiin. Sitä vastoin hallitus on rokottamassa kaikkein pienituloisimpien ja vähävaraisimpien saamia korvauksia eri lailla.

Haluan tässä yhteydessä myös todeta sen, että on miellyttävää kuulla kokoomuksen ja erityisesti ed. Tainan taholta tällainen myönteinen kanta pienituloisimpien hyväksi. En ole tällaista kantaa aikaisemmin ed. Tainan suusta tässä salissa kuullut.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kansanedustajien toteamuksiin, että on hyvin miellyttävää kuulla, että hallituspuolueiden kansanedustajat, nimen-

omaan kokoomuksen edustajat, ovat aivan samaan tyyppisesti kritisoineet hallituksen esitystä kuin oppositio. Toivotan kuitenkin tässä suhteessa myös menestystä hallitusryhmiin päin, koska on vanha parlamentaarinen sääntö, että jos hallitusryhmät ovat jostakin asiasta tiettyä mieltä, he voivat silloin myös heille parlamentaarisessa vastuussa olevan hallituksen mielen kääntää.

Mutta toisaalta tietysti, arvoisa puhemies, on nähtävissä se, että keskustapuolueella ei tunnu olevan pientäkään katumuksen häivää asiassa vaan nimenomaan niinpäin, että unohdetaan se, että laajemmasta tulojaosta nyt on kysymys ja siihen tulonjakoon pitäisi ottaa — taas tullaan väittämään, ettei se asiaan kuulu — maatalous, hävittäjähankinnat ja kaikki se muu, mihin meidän yhteisiä varojamme kuitenkin samanaikaisesti käytetään.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen hyvin ilahtunut edustajien Taina ja Antvuori puheenvuoroista. Mutta se ei tietysti paljon auta, elleivät he nyt esimerkiksi, kun asiaa käsitellään sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ole sitä mieltä, että hallituksen esitys voidaan hylätä. Nythän tulee erittäin hyvä tilaisuus muuttaa sanat teoiksi. Sitähän kokoomukselta on pitkän aikaa kysytty, kuinka kauan aikaa te siedätte tällaista menoa hallituksessa, kun kuitenkin samaan aikaan maatalousyrittäjät jätettiin esityksessä ulkopuolelle, miten näin voidaan tehdä.

Meillähän sosiaaliturvaa, niin sairausvakuutusta kuin muitakin etuuksia, leikataan sillä tavoin, että siinä erot eivät ole kovin suuret. Palkkaerot Suomessa ovat tavattoman suuret, ja siitä tietysti heijastusvaikutuksena on myös se, että sosiaaliturvaetuudet ovat suuret, mutta sairausvakuutuksessa niistä on toki jo leikattu. Toivoisi nyt sitten todellakin käytännössä, että kokoomus näyttäisi, missä kaapinpaikka on ja missä on palkansaajien etu ja miten kokoomus sitä käytännössä puolustaa. Tässä tulee loistava tilaisuus kokoomukselle osoittaa, että se on valmis ottamaan vastuun myös palkansaajien näkökulmasta.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Antvuoren puheenvuoron jälkeen, jossa kaivattiin kokonaisuuksia. On totta, että säästöpaketti tuli kovalla ja nopealla aikataululla ilman sellaisia arvokeskusteluja, jotka olisivat tarpeen taustaksi pää-

töksenteolle silloin, kun yhteiskunnan painopisteitä koordinoidaan uudelleen, niin kuin on kysymys. Niitä tarvittaisiin. Siinä yhdyen ed. Antvuoren näkemys, että niitä jatkossa tulee suorittaa.

Mutta kokonaisuutena voisi todeta, että koulupuolella, kun käytiin vastaava keskustelu välilyksymyskeskustelun yhteydessä, todettiin, että koulu pakotetaan ensimmäisenä maksupolitiikan käyttöönottoon, ilman että sosiaali- ja terveyspuolella siitä puhutaan, ja kuitenkin nämä ovat yksi yhteen. Sosiaali- ja terveyspuolella on osoitettu eri keinot päästä säästöihin. Muistutan kokoomuksen kansanedustajia siitä, että nämä ovat hallituksen esityksiä eivätkä hallituspuoleiden. Kun keinovalikoimat on painotettu eri tavalla sosiaali- ja terveyspuolella kuin koulupuolella, minä ainakin toivoisin kokonaiskeskustelua valtion ja kuntien tasolla siitä, mikä on yleinen maksupolitiikan linja kaikissa palveluissa, ja siltä pohjalta lähestyttäisiin myös säästöpakettia. Voi olla, että tulos ei ole läheskään sama kuin se, mitä nyt hätäapupaketilla meille tarjotaan ja minkä todennäköisesti joudumme läpi viemään.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin kyseessä on hallituksen esitys, mutta minulla on kansanedustajana oikeus arvostella sitä, koska en ole ollut sitä tekemässä.

Mitä tulee maksupolitiikkaan, johon ed. Renko viittasi, sosiaalipuolella lähes kaikki palvelut ovat maksullisia. Muistutan siitä.

Ed. S-L. Anttila puhui, että on oikein, että tuhansien markkojen päivärahoja leikataan, siis päivässä maksettavia tuhansien markkojen päivärahoja. Se edustaa täydellistä tietämättömyyttä sosiaalipolitiikasta ja täydellistä tietämättömyyttä siitä, mitä esitys sisältää. Itse sanoin puheenvuorossani, että tässä leikataan 2 500 markan kuukausipäivärahaa, joka on noin 101 markkaa päivässä maksettava päiväraha. Ei ole kysymys mistään suurituloisten etujen leikkaamisesta, joskin totta kai myös korkeampia päivärahoja leikataan.

Kun puhutaan siitä, että sairauspäivärahat olisivat jotakin erinomaista lisäetua ihmisille, siinä ei ole kysymys. Sairauspäivärahaa maksetaan palkansaaajille silloin, kun he ovat estyneitä tekemästä työtään, ja he ovat sairaina ollessaan samoja perheen huoltajia kuin työssä käydessään. Kun sairaus yllättää ja on pitkäaikainen, totta kai silloin perheen tulot alenevat huomattavasti, joten kyse on todellakin vaikeas-

sa asemassa olevien ihmisten etujen leikkaamisesta. Kun samanaikaisesti samalle ihmisryhmälle lisätään sosiaaliturvamaksuja, lisätään lääkemenetelmiä, heikennetään sairausvakuutusta, kokonaisuus alkaa kerta kaikkiaan olla kohtuuton. Kun varmasti valtion budjetista löytyy kohtuullisempiakin säästökohteita, haluan julkisesti todeta, että pidän tätä esitystä epäoikeudenmukaisena.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Antvuoren esitys eettisesti keskustelusta mielestäni on paikallaan, vaikka näitä asioita ei saa jättää vain toisaalla seminaareissa pohdittaviksi ja sitten täällä tehdään huonoja ratkaisuja. Mutta kun arvostelen kokoomuksen politiikkaa, arvostelen ensisijaisesti kokoomuksen johdon politiikkaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet monta kertaa sentään yrittävät pitää kiinni sosiaaliturvasta, vaikka läheskään kaikista asioista emme ole samaa mieltä, ja hekin puheistaan huolimatta ovat loppujen lopuksi kuitenkin valmiita kannattamaan hallituksen esityksiä.

Ed. Sasi vetää aivan toisenlaista linjaa kuin edustajat Antvuori ja Taina. Ed. Taina sanoi, että hän voi arvostella hallituksen esitystä, ja ed. Renko sanoi, että tämä on hallituksen esitys eikä minkään puolueen esitys. Tosiasiassa, vaikka sen on allekirjoittanut ministeri Huuhtanen, ei se ole edes sosiaali- ja terveysministeriön eikä keskustan esitys. Tämä on valtiovarainministeriön esitys, ja tähän on ongelma, että meidän sosiaalipolitiikkaamme ja terveyspolitiikkaamme johtaa valtiovarainministeriö, joka ei sisältöpuolta tunne eikä ole ollenkaan huolissaan ihmisten tasa-arvosta. Tämä on suurin ongelma, mitä tähän tulee.

Jos ed. S-L. Anttila on valmis siihen, että alle 100 markan päivärahoja ei leikata mutta heti 101 markan päivärahaa voidaan leikata, joka antaa 2 500 markan kuukausitulon, minä myös arvostelen keskustan linjaa. Jos tämä on se perusturva, jonka te olette valmiit turvaamaan ettekä markkaakaan sen yläpuolelta, linja on todella väärä eikä suosi pienituloisia.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan oikein, niin kuin ed. Koskinen sanoi, että karenssiajan piteneminen tulee erikoisesti lyhyissä työsuhteissa olevien henkilöiden asemaa huonontamaan. Mutta muistutan, että työsuhteessa olevilla useimmilla työnantaja maksaa kuitenkin täyttää palkkaa ja

karenssiajan, menetyksen, maksaa työnantaja, joten on ihan hyvä pysyä kuitenkin totuudessa. Kokoomus kantaa vastuuta ja kokoomuksen ministerit, myös valtiovarainministeri, kantavat vastuuta Suomen taloudesta, kun joudutaan tekemään kiperiä leikkauksia joka hallinnonalalle. Se ei ole itseisarvo, että säästetään, vaan säästetään sen takia, että saataisiin Suomen talous kuntoon eikä ulkomaan velalla siirrettäisi näitä maksuja lastemme maksettaviksi.

Ihmettelen ed. S-L. Anttilan toteamusta, että ei ole oikein, että sosiaaliturva on ansiosidonnainen. Mitä mieltä on tehdä sitten työtä ja yrittää opiskella ja saada parempaa palkkaa ja tehdä ylityötä, ellei se jossakin tule myös omaksi avuksi ja pääse eteenpäin myös taloudellisesti? Kun tällä hetkellä prosentti, jolla sairausvakuutusraha lasketaan, on pienituloisilla 3 000 markan kuukausituloilla 80 prosenttia ja isommilla vain 25 prosenttia, leikkaus on jo niin kova, että siinä ei ole minusta enää yhtään kiristämisen varaa, ettei työn mielekkyys jo rupea vähenemään.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ed. Koskille, jolle vastauspuheenvuoron pyysinkin: Esityksessä ei todella käsitellä maatalouden säästöjä. Niitä on käsitelty eduskunnassa ja tullaan käsittelemään jatkossakin, ja maatalous on erittäin hyvin oman säästönsä kuokkinut, koska maatalous viime syksynä ainoana väestöryhmänä tinki noin 30 prosenttia tuloistaan kasvaneiden markkinointimaksujen muodossa. Tästä asiasta meidän on turha sen enempää väitellä, koska jokainen ilmeisesti säilyttää oman mielipiteensä ja käsityksensä, olkoon se sitten kuinka virheellinen tahansa.

Sen sijaan ed. Laakson kanssa olen siitä asiasta samaa mieltä, että tietyn tyyppinen katto pitäisi korvauksille olla ihan siitä syystä, että silloin se myös tietyllä tavalla säilyttäisi terveen mielekkyyden työnteossa ja yrittämisessä. Esityksessä ei puututa peruspäivärahaan, se on keskustelusta unohtunut, se toki on tänä päivänä kovin alhainen.

Ed. Stenius-Kaukosta muistutan siitä, että meillä on erittäin paljon eläkeläisiä, jotka elävät vielä 2 500 markan kuukausieläkettä pienemmillä eläketurvalla. Silloin kun lähdetään korjauksia tekemään, korjaukset pitää tehdä aloittaen alimmasta ja korjaten kaikkein heikompia osia. Tätä taustaa vasten ainakin itse odotan aika paljon hallituksen budjettiriiheltä, koska siellä on esitys sisällä, että vähimmäiselä-

keuudistuksen jatkoa lähdetäisiin viemään eteenpäin. Siinä asiassa jos missä sosiaalidemokraatit ovat olleet kantona kaskessa, myös kokoomus, ja tämä on nimenomaan asia, jonka aikanaan keskusta yhdessä nykyisen vasemmistoliiton kanssa on toteuttanut.

Ed. Puhakka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä haluan puuttua ihan samaan asiaan kuin ed. S-L. Anttila. Totean, että ed. Koskisen puheenvuorossa tuli esille maatalouden osuus. Ymmärsin niin, että siinä haluttiin puuttua nyt päivärahan osuuteen, tähän kahteen päivään. Haluan muistuttaa, että tähän sovittiin vuoden 1990 maataloustuloratkaisun yhteydessä ja maatalous itse osallistuu näihin kustannuksiin. Osa tämän uudistuksen kustannuksista on luettu maatalouden tuloksi ja se voidaan sopimuksesta lukea aivan selvästi. Siinä ratkaisussa maatalous hyväksyi, että osa tavoitehinoista siirrettiin tähän lakiuudistukseen. Ymmärryksen mukaan sen täytyisi tyydyttää myös oppositiota, koska näin välttyttiin tämän uudistuksen myötä joiltain tavoitehintojen korotuksilta.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Skinnari kyseli kokoomuksen kärsivällisyyttä hallitusyhteistyössä. Täytyy näin henkilökohtaisesti sanoa, että kyllä tämän päivän lakiesitykset rupeavat olemaan piste iin päälle eli mitta rupeaa olemaan ainakin minulla aika täysi.

Esimerkiksi karenssiaika kyllä aika kohtuuttomalta tuntuu. Tässäkin keskusta vetää tiukasti vain omien eturyhmiensä puolesta. Kuitenkin nämä esitykset ovat sellaisia, että näissä ovat olleet palkansaajajärjestöt, etujärjestöt, mukana. Minua ainakin epäilyttää se, että kun nyt tehdään tällaiset leikkaukset, mitä se sitten merkitsee taas etujärjestöissä. Onko niin, että me eduskunnassa leikkaamme jostakin ja samaan aikaan tai viimeistään ensi syksynä etujärjestöt murentavat nämä pienet saavutukset, mihin on päästy?

Tässä mielessä, kun ajattelee tätä tilannetta yhteiskunnassa, tuntuksikin, että laajapohjainen hallitus olisi erityisen tärkeä. Ei se tarkoita sitä, että tämä hallitus olisi epäonnistunut, vaan sitä, että meidän yhteiskuntajärjestelmämme on niin moniportainen ja näin vaikeina aikoina tarvitaan kaikkia, että olisi mahdollista puhalttaa yhteen hiileen ja saada myös eturyhmät mukaan. Siinä mielessä pääministeri Ahon rukkaset demareille tuntuvat todella lyhytnäköisiltä, koska

minusta kuka vain, joka näinä vaikeina aikoina haluaa ottaa vastuun tämän maan asioista, pitäisi kiljuen ottaa vastaan.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä ed. Taina että ed. Antvuori ovat aivan oikeassa huomauttaessaan tietenkin opposition lisäksi ja ohella, että tämä lakiesitys kyllä alkaa olla niitä viimeisiä pisaroita, mitä sosiaalipuolen leikkauksiin enää voida tehdä. Olen erittäin tyytyväinen kuunnellessani ed. Tainaa ja ed. Antvuorta ja toivon, että he tekevät kaikkensa, ettei tällaista lakiesitystä hyväksytä.

Sen sijaan kannatan sitä, että pitäisi saada aikaan nimenomaan kaikkein ylimmille sairauspäivärahoille katto. Tässä suhteessa ajattelen hyvin pitkälle vasemmistoliiton kannanottojen mukaan ja ihmettelen, miksi tämä ei demareille sovi. Jos esimerkiksi olisi 400 markan katto sairauspäivärahoilla, niin se takaisi jo omien laskelmieni mukaan 10 000 markan tulot kuu-kaudessa. Toivottavasti korjataan, jos olen tehnyt laskuvirheen, mutta näin olen laskenut.

Ed. Antvuorelle voin sanoa, kun hän toivoo kolmen suuren hallitusta, että sitä kyllä tosiaankin sopii toivoa. Ei tästä tule mitään. Syksy on niin pahan näköinen, että tässä maassa on yleislakko, suurselkkäus, jos jotakin ei tapahdu. Vaikka ymmärtää sen, että hallitus on pannut suhteessa ay-liikkeeseen kovan kovaa vastaan, koska siellä ollaan jääräpäitä, niin tässä tilanteessa on pakko joustaa. Tämän maan ei voi antaa luisua sellaiseen tilanteeseen, mikä meitä odottaa. Olen pahoillani, että ay-liikkeen piiristä kuuluu, että ennen hallitus eroaa kuin ay-liike taipuu. Mutta tässä tapauksessa kyllä hallituksenkin on taivuttava. Muuten ei tule mistään mitään syksyllä.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä vilkas keskustelu osoittaa, että meillä on halua enemmän kuin kykyä, koska kaikki vain jakaisivat, keneltäkään ei otettaisi pois. Minä en ainakaan halua olla lisäämässä menoja, jolloin jaetaan tähän maahan tuotua velkarahaa. Eräissä puheenvuoroissa tulivat velkasummatkin esille.

Haluun todeta, että nyt tarvittaisiin oppositiolta eväitä siihen, että jos sosiaali- ja terveystoimi-steriö on raamibudjetissa niin kuin se on, säästää viitisen miljardia, mihin painotuksia siirretään raamin sisällä. Keneltä otetaan ja kenelle annetaan, kun otettava on? Mikäli ette tätä tosiasiaa hyväksy, silloin te olette vain lisäämäs-

sä ulkomaista velanottoa tälle maalle ja jakamassa näennäistä hyvinvointia, mikä johtaa ennemmin tai myöhemmin kaaokseen, johon ed. Ukkola viittasi, joskin eri perusteista, mutta sama lopputulos on olemassa. Katumus, hyvät sosialidemokraatit, ei riitä, vaan tässä tarvitaan vastuuta ja todellisia realistisia vaihtoehtoja.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjien kohdalla usein arvostellaan sosiaaliturvaa. Ehkä heidän kannaltaan olisi parempi, että he kuuluisivat saman sosiaaliturvan piiriin kuin muut, jotta tiedettäisiin, onko tilanne oikeudenmukainen vai ei. Maallikon on nimittäin erittäin vaikea saada selkoa siitä, mikä tilanne todellisuudessa on. Joka tapauksessa maatalousyrittäjillä on erilainen sairauspäivärahajärjestelmä ja heidän saamansa peruspäiväraha on korkeampi kuin muiden. Se on korkeampi kuin nyt leikattava 101 markkaa päivältä. En muista markkamäärää tarkkaan, mutta se on korkeampi. Sitä ei leikata. Heillä ei ole lainkaan karensia ja sitä ei tämän esityksen mukaan myöskään tule, ei edes niitä kahta päivää, millä muiden seitsemän päivän karenssi pitenee. On aivan ymmärrettävää, että tämänlaiset asiat herättävät ihmetystä. Ehkä maatalousyrittäjät voisivat pyrkiä siihen, että heillä ei olisi sosiaalipolitiikassa erillislainsäädäntöä, niin nämä keskustelut loppuisivat.

Olen sitä mieltä, että ilman muuta säästöjä tarvitaan ja niitä tarvitaan myös sosiaalipuolelta, koska sen budjettiosuus on yli 50 miljardia markkaa. Se on kaikkein suurin osuus. Ilman muuta sieltä löytyy säästöjä. Mutta se, miten ne kohdennetaan, on eri asia. En pidä, kuten aikaisemmin totesin, tätä esitystä oikeudenmukaisena. Hallitus on esittänyt jo yli 600 miljoonan markan säästöt sairausvakuutukseen. Kriisipaketissa oli sovittu 400 miljoonasta markasta. En tiedä, mistä tämä into nyt johtuu.

Ed. Stenius-Kaukonen antoi kunniaa tästä ehdotuksesta ministeri Viinaselle. Ministeri Viinanen itse on todennut, että hän on pitänyt huolta siitä, että sektoriministeriöt itse esittävät säästökohteet, ja tämä on sosiaali- ja terveystoimi-steriön ja ministeri Huuhtasen esitys.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu kuten koulutuksestakin käyty keskustelu on selkeästi osoittanut, että suuret hallituspuolueet ovat erimielisiä. Hallituspuolueet eivät kuitenkaan ole rehellisiä, eivät tee johtopäätöksiä erimielii-

sydestään. Hallitus leikkaa häikäilemättömästi taas kerran pieni- ja keskituloisten elämäntilannetta, kuten on voitu todeta, ja hallitus edelleen harjoittaa sitä epätervettä erityiskohtelua suhteessa maatalouden harjoittajiin, mitä on tähänkin mennessä tapahtunut.

Kun edustajat Antvuori ja Tainakin sanovat, että heidän mittansa alkaa olla täysi, se ei ilmeisesti vielä ole täysi, me tietysti mielenkiinnolla odotamme näiden sanojen vastineiksi varsinaisia tekoja. Ne ehditään tehdä vielä ennen eduskunnan kesälomaa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ala-Harja sanoi, että suurituloisten päiväraha on vain 25 prosenttia. Ed. Ala-Harja ei varmasti vieläkään ole paneutunut tähän järjestelmään. Runsaat 15 000 markkaa ylittävältä osalta päivärahan osuus on 25 prosenttia. On totta, että kun mennään 2 000 markan päivärahaan päivässä ja siis 50 000 markan kuukausituloon päivärähana, se on vain runsas 30 prosenttia henkilön palkasta, koska tällaisella ihmisellä on vähintään 146 666 markan kuukausipalkka, joka saa 2 000 markkaa sairauspäivärahaa päivässä. Olen kyllä sitä mieltä, ed. Taina, että näillä ihmisillä on varaa varautua siihen tilanteeseen, että he sairastuvat ja heidän tulonsa pienenevät. Mielestäni yhteiskunnan tehtävä ei ole maksaa 50 000:ta markkaa sairauspäivärahaa kenellekään kuukaudessa. Tässä mielessä katto sairauspäivärahalle tulisi asettaa. Ed. Ukkola on laskenut aivan oikein. Runsaan 15 000 markan kuukausipalkalla saa 10 000 markkaa sairauspäivärahaa käteen.

Ed. Anttila puolusti 2 500 markan sairauspäivärahan leikkausta sillä, että kansaneläkkeet ovat vielä pienempiä. Täysi kansaneläke pienimmillään kakkoskuntaryhmän eläkeläispuolisilla on 2 050 markkaa kuukaudessa, yksinäisellä ykköskuntaryhmässä 2 413 markkaa, eli se kulkee tällä välillä. Mutta tämä on verotonta tuloa ja sairauspäivärahasta maksetaan vero eli siitä jää käteen alle 2 000 markkaa.

Hallituspuolueille muodostuu hyvä tilaisuus nyt lunastaa täällä pidetyt puheensa, jos perustuslakivaliokunta päätyy siihen, että tämä voidaan jättää lepäämään. Minä annan teille hyvän vihjeen. Esittäkää tämän hylkäämistä, niin teidän ei tarvitse jättää asiaa opposition varaan, että me äänestämme tämän lepäämään.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän asti käyty keskustelu

osoittaa, että puheet ja teot ovat aivan eri asia. Tämän keskustelun perusteella, mitä hallituspuolueiden edustajat ovat täällä käyneet, voi tehdä sen johtopäätöksen, että esitys on epäkelpo ja se tulee hylätä. Toivon tietysti, että näin myös menetellään sitten, kun asia on lopullisesti salissa edessä. Kun ajatellaan tilannetta, mihin mm. tämä lakiesitys johtaa, niin se on jatkoa verotuksen koventamiselle, maksujen koventamiselle ja etuuksien leikkaamiselle. Eli kun nämä toimet lasketaan yhteen, niin kyllä tämä hyvin rankalta alkaa tuntua monen yksittäisen ihmisen elinmahdollisuuksien osalta.

Ilmetellen myös sitä, että puheenvuoroissa toistuvasti tulee esille se, että ammattiyhdistysliike Suomessa on se kaiken pahan alku ja juuri. Kun kuuntelee hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja ja myös salin ulkopuolella viime viikonvaihteessa käytettyjä puheenvuoroja, ei voi päätyä mihinkään muuhun kuin siihen, että halutaan täydelle törmäyskurssille. Jos tämän suuntaista politiikkaa harrastetaan, niin ei se ole ainakaan omiaan lisäämään neuvotteluhallukkuutta ja yhteistä sopimista, se johtaa aivan päinvastaiseen tilanteeseen.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä puuttua päivärähakatkoa koskevaan keskusteluun. Vaikuttaa siltä, että hallitus varsin usein käyttää kaikkein korkeimpia päivärähoja ikään kuin verukkeena, jolla se saa ymmärtämyksen ainakin hallitusryhmien huonosti informoiduissa eduskuntaryhmisissä niille leikkauksille, jotka kohdistuvat kaikkein pienituloisimpiin ja myös keskituloisiin.

Esimerkiksi kun ed. S-L. Anttila täällä puhuu henkilöistä, jotka saavat tuhansia markkoja päivärähaa päivässä, niin todettakoon, että sairauspäivärähan saajien osalta viime vuonna sellaisia henkilöitä, jotka saivat sairauspäivärähaa yli 1 000 markkaa päivässä, oli 64, ei sen enempää. Sillä verukkeella, että tällaisia henkilöitä on 64, aiotaan leikata niiden sairauspäivärähaa, jotka saavat esimerkiksi alle 100 markkaa päivässä. (Ed. Stenius-Kaukonen: 101 markkaa päivässä!) — Anteeksi! — Sellaisia, jotka saavat vähän yli 100 markkaa, on jo kymmeniätuhansia. Esimerkiksi 100—149 markkaa saavia on lähes 30 000, ja heiltä aiotaan leikata sairauspäivärähaa, samoin kuin ryhmältä, johon suurin osa päivärähansaajista kuuluu, eli niiltä, jotka saavat 200—249 markkaa päivässä päivärähaa, jota sitäkään ei voida missään tapauksessa pitää kohtuuttomana. Heitä on peräti lähes 90 000, ja heiltä

kaikilta aiotaan tässä yhteydessä leikata rahaa sillä verukkeella, että 64 päivärahan saaja saa yli 1 000 markkaa päivässä. Säädetäköön katto, mutta valitettavasti vasemmistoliiton esitykseen eivät hallitusryhmät ole olleet valmiita tulemaan mukaan.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Herro puhemies! Ensinnäkin näyttää siltä, että hallituksen esitys on kaatumassa, jos on uskomista kokoomuksen eräiden sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten puheenvuoroihin, ja se on tietysti hyvä asia.

Ongelmallista tässä on myös se, että eduskunnan pahimpaan ruuhka-aikaan tulee tällainen esitys, joka liittyy olennaisena osana parhaillaan käsiteltävänä olevaan valtiopäiväjärjestyksen muutokseen, jossa yhtenä yksityiskohtana on se, mikä on perusturva. Nyt parissa päivässä perustuslakivaliokunnan tulisi ottaa kantaa siihen, millä tavoin tämä sairausvakuuslain osalta määritellään. Pelkään pahinta siinä mielessä, että kokoomus tekee sen, mitä pelätään, vaikka olemme toivoneet, että kokoomus nimenomaan ymmärtäisi, mikä on ansiosidonnaisen turvan merkitys suomalaisessa työelämässä.

Sitähän ed. S-L. Anttila, jonka puheenvuoron takia puheenvuoron pyysin, ei ymmärrä. Hänellä on venäläinen ajattelumalli siitä, että ihmisen pitää saada se tietty summa. Brezhnevin aikana se oli 280 ruplaa kuukaudessa, lähti aamulla mihin suuntaan tahansa, ja eläke oli 50 ruplaa kuukaudessa. Tämä on se työn motivaation systeemi, jota ed. S-L. Anttila ajaa.

Mutta kuten Venäjän parlamentin edustajakin ovat Suomeen tullessaan todenneet, niin työn motivaatiolle pitää saada muukin perusta. He ovat itse hyvin kiinnostuneita ansiosidonnaisesta turvasta, jolle ed. S-L. Anttila ei näytä antavan minkäänlaista arvoa. Tämä todellakin tulee vaikeuttamaan syksyn neuvotteluja. Näyttää siltä, että hallituksen yksituumaisuus, joka on väkisin puserrettu ainakin ulospäin, on tässä keskustelussa selvästi hajoamassa, ja se on tietysti ihan oikein. Hallituksen huono esitys tulee lopullisesti hylättyä.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harjalle, joka ei enää näy olevan paikalla, haluan vastata vain siltä osin, että ei kai opposition pidä lähteä siitä, että sen ensi töikseen pitää hyväksyä Viinasen raamijako. Eihän silloin hallituspuolueilla ja oppositiolla ole yhtään mitään eroa. Kysymys on siitä,

että oppositio, sekä sosialidemokraatit että vasemmistoliitto samoin kuin muutkin oppositio-ryhmät, on ollut olleet yhtä mieltä siitä taloudellisesta tilanteesta, mikä on, ja säästämistavoitteista, mutta sen sijaan ei ole hyväksynyt sitä painostusta, mitä hallitus on esittänyt. Siitä olemme tehneet ihan kokonaisesityksen.

Mitä tulee ed. Puhakan, joka myöskään ei ole paikalla — tämä on hieman ontuvaa keskustelua — ihmettelyyn siitä, miten maatalouden puolella voidaan tehdä sopimus viljelijöiden eläke- ja muusta sosiaaliturvasta ja sitten siihen lähdetäisiin koskemaan, tämä on ihan hyvä huomio. Mutta ihan sama huomio koskee myös työntekijöitä. Eivät he ole saaneet ilmaiseksi tai taivaasta näitä etuja, vaan kysymyksessä on vuosikymmenien työn tulos, jossa aina kulloisellakin kierroksella on sovittu tietty määrä palkkaa ja tietty määrä muita etuja. Tämä on ns. takautuva palkanalennus, jonka hallitus on nyt iloisesti tekemässä. Totta kai tällaiseenkin tilanteeseen voidaan joutua, mutta silloin pitäisi katsoa tietysti kaikkia sopimuksia vähän samalla silmällä.

Mutta tulevaisuutta silmälläpitäen olen kyllä sitä mieltä, että huonoissakin oloissa parempi on sellaisen hallituksen kanssa tehdä sopimuksia, joka pitää sanansa vielä ylihuomennakin eikä aivan omien mielihalujensa mukaan leikkaa näin lyhytjänteisesti, mitä nyt on kuluneen kevään ja kesän aikana tapahtunut.

Kaiken kaikkiaan jään toivomaan, että nämä puheet nyt johtavat myös valiokunnan puheenjohtajan esittämään lopputulokseen eli siihen, että hallituksen huono esitys kaadetaan ja näytetään, ettei eduskunta syö ihan mitä tahansa.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan myös ed. Puhakalle, kun hän piti mahdolltomana puuttua maatalousyrittäjien sairauspäivärahoihin vastaavalla tavalla kuin muiden osalta tässä esityksessä tapahtuu, sen tähden että maatalousyrittäjien tulospimuksessa olisi asiasta sovittu vuonna 90. Tästä koko sairauspäiväraha järjestelmän perustasta on sovittu kaikkia työmarkkinajärjestöjä koskien 80-luvun alussa, kymmenen vuotta aikaisemmin. Onko tämä nyt ymmärrettävä niin, että mitä aikaisemmin on sovittu, sitä herkemmin sopimuksiin pitää puuttua ja sen sijaan myöhemmin sovitusta pitää hallitus kiinni tiukemmin? (Ed. S-L. Anttila: Maatalous maksaa osan niistä itse!) — Myös palkansaajat maksavat näistä!

Ed. Renko kaipasi vaihtoehtoisia säästökohteita. Meillähan on esittää niitä vaikka hyrmyk-

ky sosiaalisesti oikeudenmukaisemmalla tavalla. Jos pysytään sairausvakuutusjärjestelmän piirissä, niin tällaisia kohteita löytyy lääkekorvauksista, jos ne toteutettaisiin niin kuin muun muassa ed. Zyskowiec on ehdottanut: toisenlaisella tavalla ilman, että seurattaisiin tätä kallishintajärjestelmää. Sehän on meille myös maataloudesta tuttu, että ehkä sen takia on Suomessa sitä seurattu. Toiseksi korvauksia yksityissektorin lääkäripalvelujen toimenpidepalkkioista voidaan leikata. Kolmanneksi myös päivärahakatojärjestelyä tietysti voidaan tutkia, mutta täytyy muistaa, että meillähän ongelma tosiaan on niin kuin edellä todettiin ansioiden isot erot. Esimerkiksi eläkkeiden osaltahan taseus on huomattavasti lievempää kuin sairauspäivärahojen tai työttömyyspäivärahojen osalta.

Ed. M u t t i l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus todellakin rankaisee sairaita niin kuin tässä keskustelussa on jo monesti todettu, ja usealta suunnalta yhtä aikaa elämisen mahdollisuuksia heikennetään. Tätä päivärahatasoa alennetaan 5 prosentilla ja niin kuin on todettu erittäin pienestä tasosta 101 markan päivärahasta. Kun työttömyysperuspäivärahakin on 116 markkaa, niin jokainen voi ajatella, että nämä päivärahat ovat jo niin pieniä, että niillä on vaikea tulla toimeen muutenkin. Myös lääkkeiden korvausprosenttia alennetaan 10 prosenttia. Osa lääkevalmisteista siirretään käsikauppaan, jolloin niistä ei tule korvausta ensinkään. Myös sairausvakuutusajan omavastuuta lisätään kahdella päivällä, ja tämä vaikuttaa kaikkiin alle kuukauden työsuhteisiin, opiskelijoiden toimeentuloon siltä osin kuin he sairastuvat työssä ollessaan. Se myös lisää yrittäjien ja yritysten kuluja, ja sekoin tässä tilanteessa otettava huomioon. Maatalousyrittäjille tästä ei tule muutoksia. Heillä ei ole karenssipäiviä eikä heille tule. Ehkä vielä kerran täytyy sanoa ed. S-L. Anttilalle, että palkansaajat osallistuvat myös itse tähän sairausajan palkan ansaitsemiseen eivätkä suinkaan maatalousyrittäjät ole ainoita, jotka osallistuvat itse sen maksamiseen.

Ihmettellen sitä, miten helposti voidaan puuttua ansiosidonnaisen sairauspäivärahan työllä ansaittuun turvaan, kun esimerkiksi omaisuus on erittäin voimakkaasti suojattu ja niihin asioihin ei puututa. Yleensä näistä asioista on sovittu kolmikantaperiaatteella, mutta tässä kolmikantaperiaate on nyt aivan kokonaan unohdettu.

Ihmettelen myös sitä, mikä tässä näkyy halli-

tuksen toimissa taas, että asiat tuodaan pieninä palasina kerrallaan esittelyyn, jolloin kokonaisuus hämärtyy. On aivan oikein, että hallituspuolueen kansanedustajat Taina ja Antvuori ovat myös täällä siihen puuttuneet. Odotankin, että valiokuntatyöskentelyssä voimme toimia yksimielisesti niin, että voimme hylätä tämän huonon esityksen. Tämä sama raha 230 miljoonaa markkaa olisi saatu kokoon niin, että olisi työllistetty 3 000 ihmistä lisää ja sitä kautta saatu valtiolle verotuloja, eikä näitä säästöjä olisi tarvinnut suorittaa.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on näistä korvauksista puhuttu sangen paljon. Mielenkiintoiseksi tämän tekee se, mihin ed. Skinnari osittain viittasi eli valtiopäiväjärjestyksen 66 a § ja se, millä tavoin siihen tullaan suhtautumaan perustuslakivaliokunnassa, missä asiaa on jonkin verran jo etukäteen käsitelty.

Herra puhemies! Minua kiinnostavat lähinnä eräät perustelut tämän lain osalta, joihin en vastausta ainakaan minä saanut riittävästi asianomaisen ministeriön virkamiehiltä. Eli täällä kerrotaan siitä, kuinka apteekit tavallaan hyötyvät hyytymistekijävalmisteiden myynnistä ja dialyysinesteistä, jotka sinällään eivät minulle sano juuri mitään. Täällä ilmoitetaan, että hyytymistekijävalmisteiden myynti ja välittäminen menisi Suomen Punaiselle Ristille, joka tekisi Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen, jonka perusteella Suomen Punainen Risti laskuttaisi vakuutetun antamalla valtakirjalla suoraan Kansaneläkelaitosta. Kukaan ei ole käsitykseni mukaan ainakaan toistaiseksi vielä selvittänyt, mikä tämä korvaus Suomen Punaiselle Ristille on ja minkä johdosta nämä nimenomaan sinne laitetaan, eli jakelu varmasti vaikeutuu haja-asutusalueilla. Perustelujen seuraavassa lauseessa puhutaan nimenomaan, että dialyysinesteet jaettaisiin potilaille terveyskeskuksista tai sairaaloista ilmaiseksi. Tässä tuntuu mielestäni jokin ristiriita olevan. Minulle ei ole selvitetty ainakaan toistaiseksi, mikä syy tähän on. Jos ajatellaan haja-asutusalueita, niin siellä toistaiseksi vielä terveyskeskuksia on, ja tämän kautta niillekin tulisi jotain toimintaa, että niitä voitaisiin pitää vielä jonkin verran aukikin.

Toivoisin, että asianomainen valiokunta tähän puuttuisi ja nimenomaan mahdollisesti yrittäisi selvittää ja korjata tämän, jos tässä on sellainen virhe, jota itse epäilen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vistbackan esiin tuoma asia on kyllä valiokunnassa jo selvitetty, koska me olemme joutuneet aloittamaan tämän lain käsittelyn, ennen kun sitä on edes valiokuntaan lähetetty. Sosiaali- ja terveysministeriö huomasi jo, että tämä kakkoslakiehdotus ei täytä säästölain kriteerejä ja se tullaan esittämään hylättäväksi ilman muuta. Sen tilalle on tulossa kylläkin valtioneuvoston päätöksen muutos. Syy, miksi muutokseen on haluttu mennä, on se, että apteekkien kate on ollut 30–40 prosentin luokkaa ja Kansaneläkelaitokselle on tästä aiheutunut 40 miljoonan markan menot. Näitä dialyysihoitopotilaita on vähän yli 600. Tällä muutoksella säästetään Kansaneläkelaitoksen menoja 40 miljoonaa, mutta vastaavasti kuntien menot lisääntyvät 25 miljoonalla markalla. Tätä kritikoitiin. Se muutosesitys, mitä ministeriö esitti valtioneuvoston päätöksen muuttamiseksi, tyydyttää Apteekariliittoa, elikkä jakelu apteekkien kautta jatkuu, mutta apteekkien voittomarginaalia pienennetään.

Ed. Puhakka: Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoroa, jonka käytiin, haluaisin täydentää vielä. Se oli varmasti vähän epätarkka. Toteaisin, että silloin, kun maatalousyrittäjien sairausvakuutus- ja omavastuun osalta tämä kaksi päivää korjattiin, saatiin aikaan uudistus siitä, että vakuutuksen mahdollisuus saada sairastumisesta seuraavasta päivästä alkaen, jos työkyvyttömyys kestää alkamispäivän lisäksi vähintään kolme päivää. Tämä tosiaan, niin kuin totesin edellisessä puheenvuorossani, liittyy vuoden 90 maataloustulosopimukseen.

Haluan tarkentaa nyt, että tämän sopimuksen merkitys on 15 miljoonaa markkaa ja kaikki kustannukset luetaan kokonaan maataloustuloksi. Eli tällä 15 miljoonalla 1990 maataloustuloratkaisussa vähennettiin nimenomaan tavoitehintoihin tulevaa osuutta. Myöskin tällä tavalla saatiin maatalousyrittäjät tasavertaisempaan asemaan muiden ammattiryhmien kanssa.

Sen verran haluaisin jatkaa vielä, että varmasti leikkaukset ovat kipeitä, joita joudutaan tekemään, ja kaikin osin tämä lakiesitys, joka meillä on nyt käsittelyssä, on hyvin vaikea. Henkilökohtaisesti kyllä haluan olla perusturvan kan-

nalla ja sillä, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asemaa ei heikennetä.

Ed. Törnqvist: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Mutttilainen ihmetteli täällä, miten voidaan puuttua tällä tavoin ansioon suhteutettuun turvaan, niin kuin tässä ja monissa laeissa on jo tehty. Tämä on linjavalinta. Jo ennen viime eduskuntavaaleja tässä salissa monessa yhteydessä käytiin keskustelua ja silloin erityisesti keskustan taholta muistan ed. S-L. Anttilan monesti puhuneen siitä, että ansioon suhteutettua sosiaaliturvaa on leikattava. Hän puhui hyvin innokkaasti perusturvan puolesta silloin niin kuin nytkin. Minun mielestäni tässä on aivan selvä linja sillä tavoin, että on tietty minimiperusturva tulevaisuudessa. Ne, joilla on rahaa, ostavat vakuutukset itselleen, ostavat sairausvakuutukset yksityisiltä. Minusta se ei ole oikein. Ay-liike on sopinut yhdessä valtiiovallan kanssa siitä, että ansioon suhteutettu perusturva — meille se on perusturva — säilyy.

Jos siihen mennään, mikä tämä linjavalinta näyttää olevan, se johtaa siihen, että tämä maa eriarvoistuu, tulee kahden kerroksen väkeä aivan totaalisesti (Ed. Renko: Eikö nyt ole?): Ne, joilla on työtä ja joilla on varaa ostaa sosiaaliturva, ostavat sen niin korkeana kuin haluavat. Ne, joilla ei ole työtä tai jotka muuten ovat heikoimmassa asemassa, tulevat toimeen sitten sillä millä tulevat. Minusta se ei ole oikein. Se eriarvoistaa tämän yhteiskunnan, kun päinvastoin pitäisi tasa-arvoistaa tätä yhteiskuntaa sillä tavalla, että myös heikompi ihminen tulisi toimeen.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Useissa SDP:n edustajien puheenvuoroissa on kehaistuu, kuinka hyvän talouspoliittisen vaihtoehdon he ovat saaneet aikaiseksi. Minä nyt viikonvaihteessa luin sitä vaihtoehtoa ja pudistelin, väentelin ja kääntelin, että missä se vaihtoehto on. Siinä ei ollut yhtään ainuttakaan sellaista esitystä, jota ette ole tässä salissa aikaisemmin sanoneet, eli mitään uutta ei ollut siinä ohjelmassa auringon alla. Se on elvyttämistä lainarahalla ihan niin kuin pääministeri Aho sanoo.

Ensimmäistä kertaa minä kuulen vaihtoehtoisen säästöehdotuksen täällä: tällaisen pienen nippeliasian, joka sinänsä on tietenkin tärkeä.

Ed. Koskiselle olisin sanonut, että ansiosidonnainen sairauspäiväraha ja työttömyysturva tulivat 80-luvulla, muistaakseni 84, (Ed. Stenius-Kaukonen: 82!) Ne eivät ole olleet käytössä vuosikymmeniä. Kaikki eivät ole vielä

ennättäneet itse säästää sitä, mitä tällä hetkellä käyttävät. Kyllä se veronmaksajien rahoista tulee.

Mielestäni tämmöisessä tapauksessa täytyy eduskunnalla olla oikeus päättää ilman, että ay-liike huutaa koko ajan päälle ja on viemässä tämän maan tuhoon. Siitä huolimatta olen sitä mieltä, että tätä lakia ei tule hyväksyä. Se on väärin. Mutta samalla tavalla kuin hallituksen pitäisi ottaa järki käteen, niin kyllä täytyy ottaa jo ay-liikkeen johtajienkin. Hehän halveksivat demokratiaa ja kannattavat fasismia ja diktatuuria nykyisellä huudolla, mitä tällä hetkellä tekevät.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa ed. Ukkolalle, kun hän puuttui ay-liikkeen osuuteen, että nämä asiat on sovittu. Ne on sovittu aikanaan kolmikantaperiaatteella. Ainakin itse ymmärrän sen sopimuksen sillä tavalla, että sitä ei yksipuolisesti irtisanota eikä yksipuolisesti muuteta. Mahdollisuudet kolmikantaperiaatteella neuvotteluihin olisivat olleet, mutta se ei ole sanelua, se on sopimista, jos niin halutaan.

Ed. Ukkola sanoi, että hän ei löytänyt mitään vaihtoehtoa demareiden paperista. Siellä on aivan selvä linjaero, aivan selvä vaihtoehto. Ei kai voi kuvitellakaan sitä, että sosialidemokraatit lähtevät hallitukselle numero numerolta neuvoamaan, mikä on vaihtoehto säästöille. Sen aika on budjetin käsittelyn yhteydessä.

Socialidemokraatit ovat tarjonneet vaihtoehtopaperissaan yhteistyön kättä. Se on torjuttu. Me olemme tehneet tässä asiassa voitavamme. Kun yhteistyön käsi torjutaan, vastuu siirtyy niille, jotka ovat sen torjuneet.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Sekä ed. Puhakalle että Ukkolalle. En näe, että maatalousyrittäjien karenssipäiviin puuttuminen olisi suuri säästökysymys eikä varmaan valtiopäivien suurimpia kysymyksiä, mutta suuri kysymys on se, että me löytäisimme jonkin kaltaisen oikeudenmukaisuuden tässä maassa eri kansalaisten kohdalla, että ihmisiä kohdeltaisiin samalla tavalla.

Ed. Puhakka sanoi täällä, että tämmöiset seikat liittyvät maataloustulosopimukseen eikä niihin voida puuttua. Miten voidaan silloin puuttua muiden ihmisten tuloihin ja miten voidaan katsoa, että palkansaajat ovat niitä, joiden kohdalla mitkään sopimukset eivät pidä, vaan pohjattomasti hallitus voi vääntää ruuvia?

Ed. S-L. Anttilalle: Viittäisin siihen, kun hän täällä nyökytteli kovasti, että on perusturvan kannattaja ollut ja ansiosidonnaisen turvan leikkaaja. Näin todella on ollut. Nyt ei ole enää pian sitä, ei ole tullut vaihtoehtoa, joka olisi ollut tämä perusturva. Hallituksenpuolueen edustajat puhuvat vähimmäisturvasta ja vähän päästä todella vain yksityisestä vakuutusturvasta. Missä on keskustan vaihtoehto sosiaali- ja terveydenhuoltopolitiikkaan? Porvarit ovat nyttemmin jo pian ohitetun hammashuoltouudistuksen yhteydessä julkisesti salissa ilmoittaneet ed. Louvon suulla, että se oli esimerkki porvarillisesta terveyspolitiikasta. Mikä on keskustan sosiaali- ja terveyspolitiikka?

Ed. Muttilainen: Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Ukkolan puheenvuoron johdosta, kun hän sanoi, että ay-liike harrastaa diktatuuria. Näin ei mielestäni missään tapauksessa ole, vaan päinvastoin se peräänkuuluttaa demokratiaa, neuvottelua ja yhteistyötä. Todellakin yhteistyössä kolmikantaperiaatteella näistä asioista pitää sopia, niin kuin niistä on aikaisemminkin sovittu.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä yhteydessä muistuttaa siitä, että sairauspäivärahojen erot ovat huomattavasti pienemmät kuin palkkaerot tässä maassa.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist puheenvuorossaan epäili, että tämä keskustan ajama malli eriarvoistaa kovasti. Ed. Törnqvist, nythän meillä on todellinen eriarvoisuus. Meillä on käsittääkseni 400 000—500 000 eläkeläistä, jotka ovat tehneet pitkän päivätyön ja saavat eläkettä alle 3 000 markkaa kuukaudessa. Eikö tämä nyt jos mikä ole eriarvoisen kehityksen tulosta? Lähtökohtamme on se, että tietty perustoimeentuloturva tulee olla kaikilla. En suinkaan vastusta sitä, ette siinä oteta myös huomioon tiettyyn rajaan saakka ansion merkitystä eli ansiosidonnaisuutta, mutta ei ole mitään järkeä siinä, että 64 ihmistä saa 1 000 markkaa päivässä. Siis täytyy olla tietty perusturva, joka turvaa sen, että ihmisellä on mahdollisuus selviytyä näistä kriiseistä.

Sen sijaan yhdyn kyllä siihen kritiikkiin, että tänä päivänä peruspäiväraha on aivan liian pieni. Sitä olisi pitänyt kyetä nostamaan, mutta kun taloudellinen tilanne on se, mikä se on, niin realiteetit ovat silloin aika vähissä. Yhdyn niihin, jotka ovat täällä sanoneet, että velkarahalla uusien etuuksien antamisessa ei ole mitään miel-

tä, koska velkaraha on meidän lapsiemme tulevaisuudessa maksettava. Eli nyt vaihtoehdot ovat kovin vähissä. Tämä on yksi vaihtoehdoista, yksi huonoimpia valitettavasti, mutta realiteetit kuitenkin puoltavat sitä, että säästöjä on pakko tehdä.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist sanoi, ettei SDP oppositiossa ala esittää hallitukselle budjetista momentteja ja numeroita, millä tavalla pitäisi vaihtoehdot esittää. Te joudutte tekemään vaihtoehdebudjetin, varjobudjetin, aivan varmasti, jos te ymmärrätte oppositioasemanne oikein. Te olette suuri puolue, ja teillä on ministeriöt täynnä sosialidemokraattisia virkamiehiä. Pyytäkää niitä apuun tekemään varjobudjetti englantilaiseen tyyliin. Teidän pitää valita valtiovarainministeri ja pääministeri ja tehdä kaikki niin, että on olemassa vaihtoehto, älkääkä pelkästään sanoko, että pitää elvyttää lainarahalla. Mikä vaihtoehto se on? Eli te ette ole ymmärtäneet, mitä merkitsee siirtyminen enemmistöparlamentarismiin. Se on yksityiskohtaisten vaihtoehtojen esittämistä hallituksen esityksille. Olisi oltava edes sen verran vaihtoehtoja, että kun vastustetaan jotain tiettyä asiaa, esitetään, mistä otetaan vastaavasti se summa, mistä säästetään. Mutta en minä ole nähnyt yhtä ainutta teiltä tullutta esitystä vuoden aikana, jossa olisi yksityiskohtaisesti sanottu, että ei hyväksytä tätä, vaan otetaan ja säästetään tuolta. Minusta tällainen on aika epärehellistä puhetta.

Toinen asia mihin olisin puuttunut, on se, kun sanottiin, että palkkaerot Suomessa ovat suuremmat kuin päivärahojen erot. Pitää paikkansa. Mutta olisin myös sanonut, että ei Suomessa ole kovin suuret tuloerot verrattuna muihin maihin. Jokin kohtuus tässä asiassa ja tässä keskustelussa on syytä muistaa. Suomessa yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa on hämmästyttävän pienet tuloerot. Tässä yhteydessä pitää tämmöinen muistaa. Ed. Skinnari tämän toi esille, ja hänelle olisi kyllä sopinut huomauttaa, että ei anna väärää tietoa.

Ed. R e n k o : Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist puolustaa täällä ansiosidonnaisia päivärahoja, ja haluaisin kysyä, kenen asialla sosialidemokraatit loppujen lopuksi ovat, hyvätuloisen rikkaan ihmisen vai vähävaraisen, koska mikään leikkaus siihen suuntaan, että perusturvan minimirajaa nostettaisiin, ei tunnu teille käyvän. Ainoastaan vasemmistoliiton ed. Stenius-Kau-

konen on tämän linjan täällä tuonut, joka kuitenkin taustalla osin on, kun näitä painotuksia joudutaan hakemaan. Tätä vähäosaisen ihmisen aseman parantamista tekee kuitenkin porvarihallitus milli milliltä tässäkin tapauksessa. (Välihuutoja) Näin voi todeta. Ei voi kahdella pallilla seistä. Jos sosialidemokraatit haluavat tehdä ay-politiikkaa kunnallisvaalien alla ja tässä suhteessa unohtaa köyhän ihmisen, niin kyllä siellä työttömien joukossa tulee olemaan isot massat myös näitä vähävaraisia. Minä toivon, että sosialidemokraattiselta puolueelta ei unohtu tämä tosiasia. (Ed. Puisto: Mitä olette tehneet köyhän hyväksi?)

Vedotaan siihen, että on sovittu. Näinhän on sovittu monta muutakin asiaa luullen, että kansantulo nousee. Kun se ei nouse ja velkaantumisen lisääntyy, tiedämme, mitä tämän velkaantumisen taakan hoito on. Tällä linjalla ei voida jatkaa, mikä aikaisemmin on ollut. Tarvitaan myös vaihtoehtoja. Kun teillä näin kova hallitusnäkö on, niin kai te olette valmiita ponnistelemaan nyt, että myös uudet sopimukset voidaan tehdä yhteisesti säästäen. Kyllä näitä Sorsan talkoita syksyllä yritettiin, mutta vähäiset olivat sosialidemokraattisen puolueen taustatyöt siihen suuntaan, että ay-väki olisi ollut halukas lähtemään todella mukaan näihin kansantalouden talkoisiin. Talkoopöytä on edelleen nälkäisiä vailla, ja toivotaan, että hyväosaisten edustajat, ammattijärjestöjen keulakuvatkin, sinne ilmestyvät tosimelellä.

Ed. P u h a k k a : Arvoisa puhemies! Minä haluaisin todeta tähän keskusteluun asiasta, jonka itse tavallaan otin esille, ed. Puistolle, että nimenomaan oli vuosien työn tulos, että sairausvakuutuksen karenssiajan osalta maatalousyrittäjät pääsivät lähes tasavertaiseen asemaan palkansaajien kanssa. Erityisesti tämä koski maatilan emäntiä, joiden sosiaaliturva on ollut todella jäljessä. Taloudelliset vaikutukset ajatellen tätä lainsäädäntöä, mitä olemme nyt käsittelemässä, eivät ole kuitenkaan kovin suuret.

Minä haluaisin muistuttaa myös siitä, että me olemme nyt keskustelemassa laista, joka on väliaikainen, eli me elämme nyt Suomessa taloudellisesti tiukkaa aikaa, jonka me kaikki varmasti ymmärrämme ja hyväksymme. Minusta meiltä pitäisi löytyä nyt sitä talkoohenkeä ja sitä pohdintaa, kuinka me selviydymme tästä. Meillähän on kaikki mahdollisuudet jatkossa myös edelleen uudistaa ja kehittää sosiaaliturvaa.

Totta kai oikeudenmukaisuus ja eettisyys ja siihen liittyvät kysymykset ovat mielestäni hyvin tärkeitä. Täällä salissakin on näistä puhuttu, ja itse myös paljon mietin, millä tavalla me tänä päivänä tässä vaikeassa tilanteessa pystymme niin näitä lakeja säätämään ja tätä tilannetta korjaamaan, että teemme sen oikeudenmukaisesti. Olen edelleenkin vähempiosaisten asian puolesta puhumassa ja sitä mieltä, että leikataan suurempituloisilta. Muistutan myös, että velan varaan meidän ei tule tätä maata rakentaa.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Olen välillä epäillyt, kannattaako keskusta kuitenkin ansiosidonnaisen sosiaaliturvan kehittämistä, mutta kyllä keskustelussa on käynyt selvästi ilmi, että keskusta ei todellakaan katso ansiosidonnaista sosiaaliturvaa tärkeäksi tässä yhteiskunnassa. Aina kun puhutaan ansiosidonnaisesta sosiaaliturvasta, niin keskusta alkaa puhua suurituloisista ja hyväosaisista ja näyttää unohtavan, että ansiosidonnaisen sosiaaliturvan piirissä on aivan tavallisia suomalaisia ihmisiä, sekä pienipalkkaisia että suuripalkkaisia. Siitä syystä tuntuu oudolta se, että keskusta haluaisi kaikki perusturvan piiriin. Minun mielestäni on huono sosiaalipoliittinen lähtökohta, että työnteolla ei voisi ollenkaan parantaa omaa sosiaaliturvaansa ja omaa asemaansa. Epäilen, että tällaisella politiikalla saattaisi olla hyvin suuret seuraukset esimerkiksi kansan työmoraalille, jos sekä työelämän ulkopuolella että työssä ollessa, kun tulee riskitilanne kuten sairaus tai työttömyys, sosiaaliturva on sama. Epäilen, lisäksi se kiinnostusta työntekoon.

Toinen asia: Kansainvälistyvissä maailmassa muualla on ansiosidonnainen sosiaaliturva huomattavasti parempikin kuin Suomessa monessa Euroopan maassa. Epäilen että koulutettu väki täältä hyvin helposti lähtisi pois, jos tilanne menisi keskustan haluamaan suuntaan.

Monissa puheenvuoroissa näkyy täysin unohdettavan, että sairausvakuutuksen kustantavat työnantajat ja työntekijät ja vain pieneltä osin valtio ja veronmaksajat. Nämä etuudet myös perustuvat sopimuksiin, eikä maatalous tässä suhteessa ole mikään poikkeus.

Ed. O. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T ö r n q v i s t : Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola kuunteli huonosti puheenvuoroni. Sa-

noin, että vaihtoehtobudjetin ja vaihtoehtonumeroiden tekemisen aika on siinä vaiheessa, kun hallitus antaa budjettinsa. Siihen olemme totta kai valmiit ja tuomme vaihtoehtomme silloin.

Ed. Renko puhuu suurituloista, kun hän puhuu ansioon suhteutetusta sosiaaliturvasta. Tiedän hyvin paljon ihmisiä, lähinnä liikealan puolelta myyjiä, jotka saavat esimerkiksi työttömyyspäivärahaa 128 markkaa päivässä, miinus verot. Kun sillä eletään, niin en puhuisi suurituloisista. Ansioon suhteutettu sosiaaliturva on työllä ansaittua, ainakin minä pidän siitä kiinni. Ihminen, joka on tosiaan niin kuin tuttavani ollut yli 30 vuotta työssä ja nyt saanut potkut, keski-ikäinen naisihminen, saa 128 markkaa päivässä. En kyllä kadehdi häntä.

Mitä tulee itse tähän lakiin, niin huomautan vielä siitä, mikä on monta kertaa tullut esille jo ed. Stenius-Kaukosen puheenvuorossa, että nyt leikataan myös sellaisten ihmisten sairauspäivärahaa, jotka saavat 101 markkaa ja 15 penniä päivässä. Se alenee 5 prosenttia, ja siitä menee vielä vero. Vien tilanteen nyt ihan arjen tasolle: Kuvitelkaa, että ihminen joutuu sairaalaan ja maksaa 115 markkaa sairaalapäivältä. Päiväraha ei riitä sairaalamaksuun, vaan ihminen joutuu hakemaan toimeentuloturva, jos hänellä ei entisiä säästöjä ole, niin kuin ei monellakaan ole.

Ed. L o u e k o s k i : Arvoisa puhemies! Sanottiin, että ed. Ukkola ei kuunnellut, ja joku epäili, että ed. Ukkola ei ymmärtänyt. Minun käsittääkseni ed. Ukkola kuulee ja ymmärtää, mutta tulkitsee erilaisia toimia hyvin vapaamielisesti.

Maatalouden sosiaaliturvan osalta, joka tässä asiakohdassa lieene se kiistanaihe, on sama ongelma kuin maatalouspolitiikassa yleensä. Pitäisi nimittäin osata päättää, mikä se viljelijä on. Onko hän yrittäjä vai valtion palkollinen? Jos hän on yrittäjä, hänen asemansa kaikin osin pitää järjestää niin kuin yrittäjän asema Suomessa on järjestetty. Eikä yrittäjän asema Suomessa kovin huono ole. Jos hän taas on valtion palkollinen, niin sitten pitää järjestää verotusta ja muita toimia myöten hänen asemansa juuri sellaiseksi, että hän on palkollisen asemassa. Mutta kun hänellä on kummaltakin puolelta edut: Hänellä on yrittäjän verotusedut ja palkollisen muut edut, jotka me muut palkolliset maksamme veroissamme, ja tämä on sietämätön tilanne. Jossakin kohtaa pitäisi tulla selvä rajanveto, esimerkiksi nyt sairausvakuutuksen ja sen etujen kohdalla. Tämä meitä sosialidemokraatteja pän-

niin, kun aina olemme maksun puolella, meni niin taikka näin. Mutta kun viljelijän pitäisi olla maksun puolella, niin ei se käy, koska yrittäjälle eivät semmoiset velvollisuudet kuulu.

Mutta sitten näistä eroista: Suomessa on sillä tavalla hyvin tasa-arvoinen yhteiskunta, että meillä on tuloerot, varallisuuserot ja aivan erityisesti eläke-erot hyvin pieniä kansainvälisesti vertaillen. Tämä kannattaa aina muistaa. Eläke-erot esimerkiksi ovat nettomääräisesti maailman pienimmät ...

Ensimmäinen varapuhemies: Kaksi minuuttia on kulunut. Kehotan puhujaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut keskustelua ja erikoisesti keskustan puheenvuoroja, eikä voi olla toteamatta sitä, että Suomen keskustan taholla ollaan tekemässä pari oikein suurta poliittista virhettä huomioon ottaen se, että ollaan merkittävässä hallitusvastuussa.

Ensinnäkin ansioon suhteutetusta perusturvasta: Kuvitellaan sen olevan jotakin muuta kuin se ehkä tällä hetkellä on. Viime viikon keskiviikkona Metallin työttömyyskassa maksoi keskimäärin 231 markan suuruisia päivärahaa, joka tekee 5 000 markkaa suurin piirtein kuukaudessa miinus verot. Tätä autuutta kestää 500 päivään saakka, jonka jälkeen siirrytään Kelan puolelta maksettavaan peruspäivärahaan. Minä luulin, että olkoon vertailuryhmänä mikä tahansa keskustalle läheinen viiteryhmä, tässä ei pitäisi olla mitään kadehtimista.

Toinen virhe on se, että jatkuvasti parjataan ay-liikettä kun päinvastoin pitäisi, jotta pärjäisi hallitsemisessa, rakentaa suhteita sille puolelle, niin että pystyisi jonkinlaisella yhteiskuntasopimuksella hoitamaan erittäin vaikeita asioita.

Eli on tapahtumassa kaksi merkittävää suurta poliittista virhearviointia, jotka kääntyvät poliittiseksi takapakiksi oman asian eteenpäin viemisessä.

Ed. Mäkelä: Rouva puhemies! Olen mielenkiinnolla seurannut käytyä keskustelua ja erityisen suurella mielenkiinnolla kuunnellut nimenomaan hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja. Edustajat ovat toinen toisensa jälkeen puheenvuoroissaan toistelleet sanoja "oikeudenmukaisuus", "vähäosaisuus", "köyhä kansa", "tavallinen kansa", "pienipalkkaiset" jne., sellaisia sanoja, jotka eivät kuitenkaan ole

millään tavalla näkyneet hallituksen esityksissä tai hallituspuolueiden edustajien tekemisissä.

Ed. Renko puhui porvarihallituksen sosiaalipolitiikasta ja siitä, kuinka sitä on millillä millillä tehty ja asioita parannettu ja kuinka sosiaaliturvaa kehitetty pienituloisetkin ihmiset huomioon ottaen. Itse olen täysin ymmälläni tämän porvarihallituksen sosiaalipolitiikasta. Mielestäni on todella viety tavalliselta, köyhältä kansalta ja tämänkin esityksen mukaan ollaan viemässä sairaalta kansanosalta etuuksia pois. Hyvällä tahdollakaan ei voi puhua millillä millillä tehdystä parannustyöstä. Jos hallitus on antanut pikkulisikalla, se on ottanut jättilapiolla etuuksia kansalta.

Edustajat Heikkinen ja Kempainen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist vastauksessaan vetosi minimimarkkamäärin päivärahojen osalta, mutta hän ei ilmoittanut sosialidemokraattien kantaa, jota tiedustelin nimenomaan myös yläpäästä. Täällä ovat käyneet ilmi lukumäärät, missä haitarissa päivärahamarkkoja maksetaan. Nythän on kysymys siitä, onko yhteiskunta valmis panemaan päivärahakaton vai ei, (Ed. Vähäkangas: Mikä on hallituksen esitys? — Ed. Kasurinen: Oppositio ko sen tekee?) jos se pannaan, niin millä tavalla se lähdetään toteuttamaan, jos laitetaan, niin mihin raha käytetään. Perusturvan määrittelyn osalta voi todeta, että meillä on varmasti kaikilla pitkälti yksimielisyys siitä, että sinne sitä on sijoitettava jos mihin tänä päivänä.

Ed. Taina totesi, että keskusta ei ole ansiosidonnaisten päivärahojen kannattaja. Kyllä on! Meillä on tämä järjestelmä ja se on hyvä. Sillä on hyvinvointia luotu ja tasattu. Mutta se ei voi tietenkään mennä kohtuuttomuuksiin jatkuvan kasvun periaatteella, kun ei kansantulokaan kasva. Tässä tilanteessa joudutaan uudelleenarvioimiseen ja leikkaukset on jouduttu tekemään, ei ansiosidonnaista järjestelmää romuttaen vaan kuitenkin sitä jossakin määrin ohjaten.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Ed. Mäkelä tiedustelikin jo ed. Rengon puheenvuoron lähtökohtia. Niitä samoja tivaan myös. Kun kerroitte, että keskustan sosiaalipolitiikka on köyhien etuuksien ajamista, ja toitte esiin myös eläkeläiset, niin haluaisin todella kuulla tässä salissa,

mitkä ovat aikaansaannoksenne myönteisessä mielessä. Kielteiset ovat kyllä luettavissa eduskunnan päätöksinä hallituksen esityksistä. Lähdetään sairauskulujen vähennyksistä ja eläkeläisten veroista ja kelaveroista jne., lukemattomat päätökset, puhumattakaan niistä, jotka olemme pystyneet kumoamaan: terveystakeskukset jne., jotka ovat aivan hetken kuluttua käsittelyssä. Olisi ihan mielenkiintoista kuulla, jotta tietäisi kentälläkin kertoa, mitä on hallitus sentään myönteistekin tehnyt köyhälle, kun ei tule äkkiä mieleen, mitä se olisi.

Ed. Puhakalle: Olemme aivan samaa mieltä siitä, että silloin, kun on kriisiaika ja vaikeuksia maassa, tarvitaan talkoohenkeä. Toivoisin vain näkeväni oikeudenmukaisesti kaikki yhteiskuntaryhmät näissä talkoissa mukana. On aina helppo tuolista kehottaa muita talkoisiin.

Lopuksi ed. Tainalle: Olen erittäin iloinen kuullessani, että palkansaajapuolue kokoomusellakin on ääni.

Ed. S u h o n e n : Arvoisa puhemies! Minusta maa tarvitsee ay-liikkeen, ei niin, että ay-liike sanelee hallitukselle ja muille kansalaisryhmille, mitä saa tehdä, vaan yhteistyötä pitäisi hallituksen ja kaikkien tehdä, myös ay-liikkeen. Se on valitettava törmäyskurssi, johon nyt on menty. Myös ay-liike pitää liian tiukasti kiinni ns. parempiosaisen eduista, joita siinä piirissä tällä hetkellä on. Hyväosaisilta pitääkin pystyä leikkaamaan pois. Se ei ole ollenkaan vahinko. Mutta peruspäivärahat pitää nostaa ja herroilta sekä parempiosaisilta pitää ottaa pois.

Ed. Sirkka-Liisa Anttilalta kysyisin: Ed. Anttila sanoi, että peruspäivärahaa ja muita sosiaaliasioita ei voida lainarahoilla rahoittaa eikä uusia ja korjata esityksiä. Kuitenkin hän puhuu samanaikaisesti kansaneläkelain uudistuksen neljänneestä vaiheesta, joka on sinänsä hyvä. Missä tämä rahasta on odottamassa? Ed. Sirkka-Liisa Anttila ja keskustapuolue puhuvat asiasta, josta mekin olemme samaa mieltä, mutta missä se raha on odottamassa, jollei sitä sitten lainarahoilla tehdä? Epärehellisyyttä ei kannata harrastaa. Jollei rahaa ole olemassa, maksavatko keskustapuolue tai maanviljelijät sen erikseen jostakin koko kansalle, kun sitä ilmeisesti ole? Ilmeisesti siihen tarvitaan lainarahaa. Ei kannata silloin puhua, että johonkin tarvitaan ja johonkin ei. Kyllä tämä on epärehellistä.

Sanoisin vielä SDP:lle: Vaihtoehtopaperia minäkin vähän luin, kun luulin, että tulee oikein räväkkä paperi. Se on kuin sääennuste. Sillä

paperilla ei pitkälle pötkitä. Luin sen ihan oikein, en vain ymmärtänyt teidän tekstiänne, kun siinä ei ollut muuta kuin: otetaan lainaa lisää ja elvytetään. Kyllä se oli sääennustepaperi, niin että ei kannata siihen paljon kyllä nojata. Jos kunnan oppositiotia osaisitte tehdä! Mutta teillä on koko ajan toinen jalka hallituksen puolella, että pääsisitte hallitukseen takaisin. Olkaa reilusti oppositiossa, mutta älkää olko hallituksen paras aisankannattaja!

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Suhosen esittämään kysymykseen totean, että esimerkiksi Suomessa on tällä hetkellä aivan liian moniportainen hallinto. Viisimiljoonaista kansaa voidaan huomattavasti vähemmällä joukolla hallita. (Ed. Kautto: Ja kepu tahtoo maakuntahallinnon!) Tätä taustaa vasten löytyy varmasti säästöjä, joita voidaan ohjata — vain yhden esimerkin mainitakseni — vähimmäiseläkeuudistuksen jatkamiseen.

Ed. Louekoski pohti sitä, onko viljelijä yrittäjä vai palkansaaja. Suomalainen viljelijä on muilta osin pitkälti yrittäjä lukuunottamatta sitä, että hänellä ei ole omaa markkinointivastuuta eikä -riskiä. Toisaalta, jos viljelijä olisi yrittäjä, niin mm. verotusteilse vähennyskelpoiseksi tulisi silloin maan hankinta ja tämän tyyppiset menot. Se saattaisi olla erittäin hyvä vaihtoehto.

Toisaalta suomalainen viljelijä on pitkälti saman tyyppisen järjestelmän säätelemä, mikä tällä hetkellä on Euroopan yhteisönkin viljelijän kohtalo. Missään Euroopan yhteisön maassa viljelijöiden tulotaso ei ole niin korkea, että sillä tulotasolla voitaisiin vastata niihin investointeihin ja kehittämistarpeisiin, mitä maataloudessa on. Joka ainoassa maassa tuetaan maataloutta ja niin sitä tuetaan myös Suomessa. Minusta siitä on turhanaikaista keskustella. Sen osuus budjetista on kuitenkin varsin vähäinen, ja maataloudesta on tehty yli miljardin markan säästöt viimeisen vuoden aikana. Kunhan samassa suhteessa vain kuokkivat muut hallintokunnat, niin eiköhän säästöjä löydy.

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Louekoski esitti hyvin mielenkiintoisen kysymyksen, onko maataloustuottaja yrittäjä vai palkansaaja. Tämä on mielenkiintoinen siinä mielessä, että minusta SDP ja keskusta ovat olleet niin pitkään hallituksessa, että te olette yhdessä tämän byrokratian ja systeemin olleet siunaamassa ja muodostamassa, niin että maataloustuottajalla on tuotantokatot ja määrä-

tyt hinnat sekä maataloustuki, joka, niin kuin kaikki tiedämme, suurelta osin menee muiden kuin viljelijöiden taskuun. Kun täällä on peräänkuulutettu, mistä rahoja säästettäisiin, niin byrokratiasta ja juuri maatalouselinkeinon liittyvästä hallintobyrokratiasta, jossa on melkein yhtä monta virkamiestä kuin meillä on aktiivia viljelijää, pitäisi löytyä purettavaa ja säästettävää.

Kannattaa myös SDP:n rehellisesti tunnustaa, että viime eduskuntakaudella me teimme lain, jossa parannettiin maataloustuottajan sosiaaliturvaa niin, että maataloustuottaja synnyttäjänä tuli samaan asemaan kuin muutkin synnyttäjät Suomenmaassa. Saatiin yhtä pitkä sijaisapu heille kuin on äitiyspäiväraha-oikeus muilla synnyttäjillä. Saatiin myös omavastuu aika pienennettyä ja nyt sitä ollaan leikkaamassa. Se on osa maataloustuottajien tulonmuodostusta, laskettu tuloon. Ei täällä ole mitään lakeja purettu, joten olen kuitenkin sen kannalla, että maataloustuottajakin on ihminen ja on palkkansa ansainnut, vaikka hänen toimintaansa niin paljon erilaisilla laeilla rajoitetaan.

Ed. Koskinen: Arvoisa puhemies! Kun ed. S-L. Anttila ja ed. Renko kovasti ovat liputtaneet kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen puolesta, niin on ehkä syytä heittää vastakysymys, ovatko he valmiita siihen, että samalla kansaneläkettä määriteltäessä otettaisiin huomioon myös muita tuloja kuin työllä ansaittu eläke. Sehän on ainoa, mikä pienentää kansaneläkettä ja sen lisäosaa. Työllä ansaittua, hyvin pientäkin työeläkettä saava saa vain pienen siivun kansaneläkkeestä. Mutta sen sijaan, jos on esimerkiksi suuria korkotuloja, omaisuuden myynnistä tullutta varallisuutta, joka tuottaa korkotuloja, tai muita tuloja, joko metsätuloja tai vastaavia, niin ne eivät lainkaan pienennä kansaneläkettä. Jos kansaneläke ohjattaisiin pelkästään niille, joiden toimeentulo on siitä riippuvainen, voitaisiin hyvin kevyesti nykyisillään rahoilla ohjata huomattavasti isompana vähimmäistoimeentulo sitä tarvitseville.

Vastaavaa voidaan todeta työttömyyspäivärahasta: Jos peruspäivärahaa maksettaisiin vain niille, joiden toimeentulo on siitä riippuvainen, jotka ovat tosiasialisesti työmarkkinoiden käytettävissä, voitaisiin peruspäiväraha nostaa varmaankin 20–30 prosentilla ilman, että kokonaissumma lainkaan lisääntyisi.

Odottaisin, että keskusta perusturvapolemikissaan muistaisi, että kansalaiset tajuavat, että suurella osalla perusturvan saajista on muita

tuloja. Oikeudenmukaisuus edellyttäisi, että ne otettaisiin huomioon vähimmäisetuutta määrätessä.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila totesi, että hallinnosta ja byrokratiasta on mahdollista säästää, ja näin varmasti on. Siitä syystä toivoisi, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö esimerkiksi olisi löytänyt säästökohteita myös tältä alueelta. Toivottavasti keskusta tästä eteenpäin luopuu ajamasta maakuntahallintoa, joka on byrokratian ja kustannusten lisäämistä.

Ihmettelen, mitä ed. S-L. Anttila tarkoittaa sillä, että eläkeuudistus liittyisi jotenkin hallinnon rationalisointiin. Ja ihmettelen sitä, että keskusta ajaa kansaneläkeuudistuksen neljättä vaihetta ja haluaa esittää siihen lisää rahaa, jos oikein muistan, lähes 200 miljoonaa markkaa tässä tilanteessa, jossa mm. sairaiden etuuksia heikennetään todella ratkaisevasti. Mielestäni tällaisessa tilanteessa sen esityksen tekeminen ei ole oikeudenmukaista. Vai onko niin, että keskusta haluaa tässäkin taloudellisessa tilanteessa yllyttää hallituskumppaninsa jonkinlaiseen kaupankäyntiin eri etuuksien lisäämisestä?

Varmastikin on niin, että kokoomuksen piirissä ei sosiaalipoliittisista uudistuksista kaikkien kiireellisimpänä pidetä kansaneläkeuudistuksen neljättä vaihetta, vaan esimerkiksi opintotukiuudistus ja sen jatkaminen olisi tässä taloudellisessa tilanteessa järkevämpää. Me olemme kuitenkin nähneet, että emme me voi vaatia mitään etuuksia lisättäväksi tässä tilanteessa, kun toisilta leikataan, koska olen varma siitä, että kansalaiset eivät voi nähdä oikeudenmukaisena sellaista ratkaisua, että joku ryhmä saisi lisää etuuksia ja kaikilta muilta leikataan.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on saanut sen kuvan, että tämän maan talouspoliittiset ongelmat hoituvat sillä, kun sosiaaliturvaa vammaisilta, vanhuksilta, opiskelijoilta ja työttömiltä leikataan. Näinhän asia ei ole. Tällä nippeliopilla ei siis talouspoliittisia ongelmia tulla korjaamaan tässä maassa, vaan täytyy lähteä paljon suuremman luokan kysymyksistä, joihin hallitus ei ole kyllä vielä yhtään ainoaa kertaa yrittänyt kään takertua, eli laittaa maksimiehkiksi niitä tahoja, jotka ovat aiheuttaneet tämän talouspoliittisen ongelman maahamme. Kun juustohöylällä leikataan edellä mainitsemiltani ryhmiltä jatkuvasti pois, se vain heikentää kotimaista kysyntää ja ihmisten ostovoimaa ja tuo laskua toisen

kautta, sosiaalihuollon kautta, lisää yhteiskunnalle. Mutta tähän ei kyllä hallitus ole kiinnittänyt huomiota.

Mielestäni tässä tilanteessa, jos talouspolitiikkaa lähdetäisiin hoitamaan, korkokantaa pitäisi lähteä laskemaan. Miksei hallitus tee esitystä Suomen Pankille, mutta tekee pikku leikkauksia jatkuvasti niiltä ihmisryhmiltä, jotka ovat täysin syyttömiä talouspoliittisiin ongelmiin? Ei yksikään eläkeläinen tai työtön tai opiskelija tai vammainen ole syyllinen tähän talouspoliittiseen sekasortoon, mikä maassamme on. Mutta näitä kyllä jaksetaan kurittaa jatkuvilla esityksillä, mitä tulee porvarihallituksen toimesta. Tämä on erittäin ikävää, mutta valitettavasti totta.

Ed. S-L. Anttila: Rouva puhemies! Ed. Taina puhui maakuntahallinnosta ja siitä, että sitä ei toteuteta. Se ei sinänsä mitään säästä, vaan pitää lähteä lääninhallintoa purkamaan. Olen itse siihenkin valmis ja olen valmis siihen, että läänejä suurennetaan, koska lääninhallitushan ei ole mikään kansalaisten virasto, jossa he kävisivät asioimassa. Siellä yleensä käsitellään asioita papereiden perusteella.

Sen sijaan, mistä saadaan rahat mahdolliseen eläkeuudistuksen jatkoon, todella sitä rahaa löytyy esimerkiksi puoluetuesta, josta minusta on tässä tilanteessa pakko säästää. Sen lisäksi voidaan todella hallintoa yrittää keventää ja virkoja vähentää ja sitä kautta saada säästöjä.

Ed. Taina, tässä on kysymys kuitenkin ihmisistä, joiden eläketurva kuukaudessa on alle 3 000 markkaa. He ovat niitä kaikkein heikko-osaisimpia. Jos sieltä ei lähdetä liikkeelle, silloin ei ole kysymyksessä sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Muistutan siitä, mitä sanoin jo tämän pitkän keskustelun alussa, että tässä esityksessä leikataan 2 500 markan kuukausituloista. Toivoisin, että ed. S-L. Anttila löytäisi yhtä hyviä rahoituslähteitä tälle uudistukselle, jotta tämä voidaan hylätä.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Minulla ei ole oikeastaan mitään sanomista, mutta kun tuli paha olo ja minä ihmettelin, minkä takia se paha olo tuli, niin minä huomasin, että en ole puhunut tänään mitään. Se varmaan johtuu siitä.

Sen takia puutun ed. Tainan puheenvuoroon, kun hän puhui kansaneläkeuudistuksen neljän-

nen vaiheen tarpeettomuudesta. Se on aivan oikein, kun se kuuluu tuolta laidalta. Mutta olen yleensäkin kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen kohtalosta sitä mieltä, että se on aivan samanlainen kuin pyrkimys täystyöllisyyteen. Ei kansaneläkeuudistuksen neljättä vaihetta toteuteta koskaan. Se on vain poliittinen fraasi täällä eduskunnassa, eikä sillä ole edes poliittista taustaa kuin tiettyjen pienpuolueiden taholta. Kokoomus viime hallituksessa, sosialidemokraatit viime hallituksessa, kun taloudellinen tilanne oli vielä huomattavan hyvä syyskesällä 90, kun budjettiriihessä riideltiin Smolnassa kansaneläkeuudistuksen neljännestä vaiheesta, niin eihän siellä otettu kuuleviin korviin puheita siitä. Sen vuoksi mekin lähdimme häntä koipien välissä hallituksesta.

Minä haluaisin kysyä, mistä tulee tuki ja kannatus kansaneläkeuudistuksen neljännelle vaiheelle, vaikka siihen olisi rahatkin. Tämän hetken taloudellisten näkymien mukaan siihen ei löydy mistään rahaa siitä huolimatta, että hallitus hiljattain kirjalliseen kysymykseen vastatesaan totesi, että vuonna 96 aletaan suksia käänellä siihen suuntaan, että alkaa tulla rahaa kansaneläkeläisille. Minun mielestäni siitä kannattaisi lopettaa puhumiset vallan. Hallitus ei tee mitään muuta pienen ihmisen suuntaan kuin tukee sellaisten hammashoitoa, joilla ei enää hampaita olekaan, mikä maksaa 8 miljoonaa. Ja sitten on rintamalisien korotus, joka on aivan oikein. Minä korostan, näin pitää ollakin, että rintamamiehiä muistetaan. Tällaisilla nostatte sosiaalista kuvaanne kansalaisten suuntaan, mutta todelliset uudistukset jäävät tekemättä, ettekä te tule niitä tekemään.

Ed. Zyskiewicz: Arvoisa rouva puhemies! Ed. S-L. Anttilan puheenvuoroon olisin todennut: Ed. Anttila, kaikella ystävyydellä ymmärrän, että keskustan puoluekokouksen tunnelmissa ja julkaistujen gallupien luomassa tunnelmassa keskustapuolue mielellään näkee, että tämä kansaneläkeuudistuksen neljäs vaihe olisi sellainen mantra, jota riittävästi hokemalla saadaan asiat kuntoon. Mutta kyllä kai hallituksessa meidän molempien pääosapuolten pitää siitä realistisesta lähtökohdasta lähteä, että kun me teemme tällaisia säästölakeja, joita tällä hetkelläkin käsitellään, missä leikataan sairausvakuutusetuuksia, lääkekorvauksia, lapsilisä ja muita, niin emme kai me samanaikaisesti vaadi budjettiin aloitettavaksi kokonaan uusia sosiaalisia etuuksia, jotta voisimme parantaa toisten

pienituloisten etuuksia samalla, kun toisilta pienituloisilta leikataan.

Kyllä kai tässä tilanteessa ainoa realistinen toimintalinja on se, että me teemme ne välttämättömät säästöt, jotka on tehtävä, pyrimme tekemään ne mahdollisimman oikeudenmukaisesti, mahdollisimman tasapuolisesti ja samalla pidättäydymme uusista valtion menoja vievistä uudistuksista, joiden aika on silloin, kun on siihen paremmat taloudelliset edellytykset.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Nyt ei enää oikein tiedä, tässä joutuu edustajatovereilta jo kysymään, missä kohdassa mennään, kun jouduin olemaan puhelimesta ja vähän muualla. Ed. S-L. Anttila ja ed. Puhakka nyt vähintään rupesivat puhumaan kaukana olevista asioista, jotka mielestäni eivät sosiaalivakuutuksiin ja siihen liittyvien lakien väliaikaiseen muuttamiseen liity juuri lainkaan, eli puoluetuen vähentämisestä ja muusta.

Minua vain ihmettyttää se, että kun keskustapuolueella on sosiaali- ja terveysministeri, niin lakiesityksen perusteluissa kun puhutaan tällaisista asioista, todetaan nimenomaan, että nämä eivät heikennä toimeentulon lakisääteistä perusturva. Kun keskustapuolueen edustajat nyt vaahtoavat koko ajan siitä, että oikeudenmukaisuutta jne., ja kun lakiesityksen perusteluissa näin sanotaan, minä ihmettelen, mitä on keskustapuolueen mielestä toimeentulon lakisääteinen perusturva jos ei tämä, kun täällä viitataan kaiken maailman muihin uusiin asioihin, mm. kansaneläkkeen neljänneen vaiheen eteenpäin viemiseen esimerkiksi ed. Anttilan suulla hyvinkin moneen otteeseen.

Ed. T ö r n q v i s t : Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila poistui salista. Ihmettelen vain hänen "laskupäätään", kun hän ed. Tainalle sanoi, että tämänkin lain vaikutukset voitaisiin rahoittaa puoluetuesta. (Ed. Aittoniemi: Hävittäjistä otetaan lisää!) — Niin pitäisikin ottaa, mieli tulla rahoitetuksi. — Koska kun puoluetuki on minun tietääkseni noin 72 miljoonaa markkaa ja tässä arvioidaan säästettävän 230 miljoonaa markkaa, niin kyllä siihen aikamoinen ammottava aukko jää.

En halua virittää keskustelua puoluetuesta sen kummemmin tässä yhteydessä, koska se ei ole käsitellyssä. Kyselynpäähän vain, halutaanko sitten, että sponsorit hoitavat puolueiden rahoituksen.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ihmettelin samaa asiaa kuin ed. Törnqvist ed. S-L. Anttilan puheenvuorossa, että noinko suuret puoluetuet ovat, että niillä noin vain rahoitetaan tällainen vaalitäky. Se on kuitenkin enemmän vuodessa kuin 75 miljoonaa markkaa vai mitä ed. Törnqvist sanoi. Se on sellainen 300 miljoonaa markkaa, kun lasketaan kaikki mukaan, eli kymmenessä vuodessa puoluetukeen on mennyt 3 miljardia markkaa. Siihen on laskettu kaikki, ei siis suoraan puolueille tuleva tuki vaan puolueiden liepeillä oleville vammais-, vanhus-, lasten, nuorten, liikunta- ym. järjestöille. Täytyy muistaa se, kun keskustellaan puoluetuesta, että se ei ole pelkkä suora puoluetuki vaan siihen kuuluu muu, ettei jää väärää käsitystä.

Ed. T ö r n q v i s t : Arvoisa puhemies! Vasataan ed. Ukkolalle sen verran, että jos on järjestöjä, jotka huoltavat vammaisia ja sairaita jne., minä en katso sitä puoluetueksi, vaan ne täydentävät yhteiskunnan sosiaalipalveluja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

13) Hallituksen esitys n:o 86 laiksi lapsilisälain 1 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan perustuslakivaliokunnan mietintöön vuodelta 90, jossa valiokunta edellytti, että toimeentulon lakisääteeseen perusturvaan luetaan vähintään esityksen perusteluissa mainitut etuudet. Niissä perusteluissa mainittiin mm. lapsilisälaisa tarkoitettu lapsilisä.

Nyt hallituksen esityksessä on tehty tulkinta, että korotettu lapsilisä ei olisikaan perusteluissa mainittua lapsilisälain mukaista lapsilisää. Jos

tämä tulkintalinja hyväksytään, se tarkoittaa sitä, että kun meillä on esimerkiksi kolmiportainen vammaistuki — vammaistuki, korotettu vammaistuki ja erityisvammaistuki — ja samaten hoitotuki, eläkkeensaajien hoitotuki, korotettu hoitotuki ja erityishoitotuki, niin silloin korotettu hoitotuki ja erityishoitotuki ja vammaistuet vastaavasti eivät kuuluisikaan lakisäänteeseen perusturvaan, joka olisi suojattu. Se tarkoittaa sitä, että mitä sairaampi olet, sinulle ei kuulukaan korvauksia. Se on täysin kestävä tulkinta, jonka ministeriö on lakiesitystä valmistellessaan tehnyt.

Toivon, että perustuslakivaliokunta ei hyväksy tätä hallituksen tulkintaa. Minusta on päivänseivää alusta alkaen ollut, että korotettu lapsilisä kuuluu leppäämäänjättämismahdollisuuden piiriin, niin kuin kuuluu lapsilisäkin ja vastaavasti korotetut hoitotuet ja vammaistuet. Toivon, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja toteaa, että perustuslakivaliokunta aikoo asian tulkita tällä tavalla. Olen kuullut, että jopa näin saattaisi käydä.

Ed. B a c k m a n : Arvoisa puhemies! Raipahallitus on poistamassa nyt vaippalisän. Tätä menoa tältä hallitukselta kasvavat sen omat housut. Ei ihme, että hallituksesta marssii sen ainut pienen lapsen omaava ministeri ulos. Tämä hallitus tekee politiikkaa, joka koskee nimenomaan lapsiperheisiin. Kun edellinen hallitus kaksinkertaisti lapsilisät, tämä hallitus tulee puolittamaan ne.

Kun aiemmin todettiin, että on väärin, että valtiovarainministeri johtaa sosiaalipoliittikkaa, niin edellisellä kaudella tästä oli se hyöty, että valtiovarainministeri Liikanen luvattaan lapsilisiin selvän korotuksen myös vastasi siitä valtiovarainministerinä. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei vastannut, ei kolminkertaistunut!) — Hän vastasi juuri sen mukaisesti, mikä silloin todettiin. — Nyt valtiovarainministeri johtaa perhepolitiikkaa tyylillä, joka tulee tuottamaan Suomeen entistä suurempia ongelmia. Tähän maahan ei tulla synnyttämään uusia lapsia niin paljon kuin tämä maa tarvitsisi tulevaisuudessa edes asuttuna pitämiseksi.

Kun aiemmin ministerit ovat yhdestä suusta todenneet, että laman maksajiksi ovat joutumassa seuraavat sukupolvet, lapsemme, olen kuvitellut, että tämä tapahtuisi pitemmällä aikavälillä, mutta tämä tarkoittaakin näköjään kirjaimellisesti sitä, että lapsemme joutuvat maksamaan nyt ja tässä tästä lamasta. Mikä kaikkein mielen-

kiintoisinta, vielä syntymättömät lapset joutuvat tästä maksamaan.

On nimittäin aika ihmeellistä, että laki tulee voimaan siten, että 1.7. on otettu rajaksi siten, että tämä koskee sen jälkeen syntyviä lapsia. En nyt puhu pettämisestä mutta vähän siihen tyyliin niitä perheitä kohtaan, jotka ovat ei taloudellisista syistä mutta osin erilaisten sinipunahallituskaudella aikaansaatuja uudistusten perusteella — lapsilisä uudistus, päivähoitouudistus, kotihoidon tuki jne. — katsoneet, että on varaa tällaisessakin tilanteessa laman aikana lisätä perhettä, ja ovat päätyneet lapsen hankintaan. Nyt tässä vaiheessa tullaan ilmoittamaan, että teiltä poistuukin tällainen reilun 100 markan tuki kuukaudessa 1.7. lukien.

Mielestäni tämä ei ole oikein vielä syntymättömiä lapsia kohtaan. Tämä ei ole eettinen kannanotto siihen keskusteluun, jota kristilliset käyvät siitä, missä vaiheessa yksilö pitäisi luokitella oikeudelliseksi yksilöksi.

Tämän politiikan seurauksena en ihmettele yhtään sitä, että oma lapseni, joka täyttää kohta kolme vuotta, vanhempi heistä, laulaa: ”Syytän sinua, Elisabeth Rehn.” Useat lapset tulevat syyttämään tätä hallitusta tällaisen politiikan jälkeen.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan: ”Korotettu lapsilisä on menettänyt merkitystään osana perhekustannusten tasausjärjestelmää. Tuen reaaliarvo on pienentynyt vuodesta 1986 lähtien.” En ymmärrä sitä, että jos reaaliarvo on pienentynyt vuodesta 86, ratkaisuksi tähän hallitus keksii sen, että poistetaan koko tuki. Päinvastoin tätä tukea pitäisi silloin lisätä.

Se perustelu, että se olisi menettänyt merkityksensä osana perhekustannusten tasausjärjestelmää, on perusteltu sillä, että muuta lainsäädäntöä on voimakkaasti kehitetty ja on kehitetty edelleen lapsiperheille tarkoitettuja palvelujärjestelmiä. No, mitä tämä kehittäminen on tarkoittanut istuvan hallituksen aikakaudella? Se on tarkoittanut sitä, että päivähoitomaksuja on nostettu hyvin reippaasti, viimeinen korotus 10 prosenttia syö enemmän lapsiperheiltä yhden lapsen osalta kuin nyt 107 markkaa olisi ollut, eli miinusta tulee näille lapsiperheille jatkossa yli 200 markkaa kuukaudessa samanaikaisesti, kun heiltä viedään verojen kautta, viedään erilaisten muiden maksujen kautta. Lapsiperheet piste-tään tämän laman maksajiksi.

Kun mietitään, onko edelleen perusteita maksaa alle 3-vuotiaitten osalta tällaista korotusta, vetoaminen siihen, että yhteiskunnan tuki muu-

ten nyt kompensoisi jotenkin alle 3-vuotiaista aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, ei pidä paikkaansa. Totesin jo nousseet päivähoitomaksut. Sen lisäksi on syytä todeta, että kun äsken keskusteltiin erittäin pitkään ja ansiokkaasti ansioon suhteutetusta sairausajan toimeentuloturvasta, johon äitiyspäiväraha on myös sidottu, kun sinne tehdään supistuksia tänä aikana, niin ei voi olla mitään perustetta, että tällä päätöksellä samanaikaisesti edelleenkin kavennetaan lapsiperheitten toimeentuloa.

Voin omasta kokemuksestani, kun minulla on juuri kolme vuotta täyttävä lapsi ja kolme kuukautta juuri täyttänyt lapsi, vakuuttaa, että jos ylimääräisen korotetun lapsilisän nimikkeenä käytetään vaippalisää, se ei riitä edes puoliksi niihin vaippakuluihin, joita tuon ikäisistä lapsista on. Tässäkin mielessä tällaisen vaippalisän säilyttäminen tässä tilanteessa on aivan perusteltua.

Kun asiaa käsitellään valiokunnassa, toivon, että tähän kiinnitetään huomiota sekä perustuslakivaliokunnan lausunnossa että varsinaisessa asianomaisessa valiokunnassa. Nyt nimittäin hallituksen perusteluissa todetaan: "Hallituksen käsityksen mukaan korotetulla lapsilisällä ei nykytasollaan ole vaikutusta pienten lasten perheiden toimeentulolle välttämättömään elintäsoon." Tänä päivänä tilanne on se, että tämä 107 markkaa on lapsiperheille erittäin tärkeä lisäheidän toimeentuloonsa.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioittamani edustajatoveri Backmanin puheenvuoroon monilta osin yhtyen haluan kuitenkin tuoda keskusteluun lapsilisistä myös sen näkökannan, että ilmaisuudella eläminen ja kaiken ilmaiseksi vaatiminenhan on vääristänyt sillä tavalla tulonjakoa, että nekin, jotka eivät ilmaista valtion tukea tarvitsisi ja itsekin sanovat, että eivät tarvitsisi, saavat. Tarveharkinta-aspekti lapsilisien jaossa on kokonaan hämärtnyt. Jos ihmiset itse sanovat, että he eivät edes tiedä, milloin lapsilisät maksetaan, eivät myöskään tiedä, mitä se on summana, heillä on valtakirjat pankkiin lasten perintötilleille, niin minusta on syytä yhteiskunnassa miettiä lapsisiin tarkoitettun rahan tarveharkintaista parempaa ja tarkoituksenmukaisempaa kohdentamista.

Ministeri Liikasen aikana kaupattiin kolminkertaistamista, viisinkertaistamista lapsilisille, ja kaikki tiedämme, mihin oli varaa. Tehtiin myös tuporatkaisuja ja myös ratkaisu siitä, että kaikki

alle kuusivuotiaat hoidetaan yhteiskunnan tuella päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai kotihoiton tuella vuoteen 1995 mennessä. Nyt tiedetään, että siihen ei ole varaa. Kunnat vaativat, että lakia muutetaan niin, että aikaa venytetään. Periaatteessa kaikki olemme tämän aatteellisen periaatteen takana, mutta mistä rahat?

Lakiesityksessä todetaan, että "korotettu lapsilisä on tarkoituksenmukaista korvata kehittämällä edelleen lapsiperheille tarkoitettuja palvelujärjestelmiä ja muita tukimuotoja kuten lasten kotihoiton tukea". Siis todella lapselle eikä mihinkään perintötilleille on tarkoitus yhteiskunnallista tukea antaa ja voimassa olevien hoitomuotojen kehittämiseen ja rahoittamiseen.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Backman piti niin kuin aina hyvän puheenvuoron, mutta hänen olisi pitänyt jättää Liikanen siinä mainitsematta. Todella Liikanen lupasi kolminkertaistaa lapsilisät, mutta se jäi kaksinkertaistamiseksi, ja yleensäkin ottaen Liikasesta ei demarien kannattaisi niin kovasti remehdiä. Hän on eräs Suomen taloudellisen katastrofin perusisiä, joka ajoi Suomen siihen, kunnes huomasi, että nyt huulenheitto ja show on loppunut, ja katsoi itselleen Brysselistä pakopaikan. Louekoski ei pystynyt enää muuta kuin seuraamaan hiukset pystyssä, mitä on tapahtunut, ja salailemaan seuraavia vaaleja varten, mihin on menty.

Tässä se asia juuri on, minkä vuoksi me vastustamme lepäämäänjättämissäännösten muutosta. Poliittisessa päätöksenteossa voidaan aina tulkita asia niin, että kysymyksessä ei ole perusturvaan liittyvä asia ja sitä lepäämäänjättämissäännökset eivät koske. Tämä on juuri se ongelma, mistä syystä Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä loppuun saakka vastustaa niitä lakeja, jotka tulevat tällä viikolla eduskuntaan käsittelyyn. Tätä voidaan käyttää väärin, ja poliittisessa päätöksenteossa eivät tunteet ratkaise mitään vaan päätetään perustuslakivaliokunnassa poliittisella ylivoimalla, että näin on asia ja sillä siisti, eikä sen jälkeen eduskunnassa kysytty, voidaanko jättää lepäämään vai ei.

Lopuksi, rouva puhemies, vielä ed. Rengolle, joka puhui edellä, jos sopii, sanon ihan lyhyesti: Ed. Renko puhui aika tavalla tärkeitä asioita siitä tarveharkintaisesta lapsilisäjärjestelmästä, jota kannattaisi harkita. Nimittäin monella porvarin lapsella menevät tilille lapsilisät, jotka hän aikanaan sieltä ottaa korkoa kasvaneina. Sen sijaan on sellaisia, jotka tarvitsevat niitä lapsenhoitoon

ja joutuvat siihen käyttämään. Tässä on tietty tarveharkintainen virhe, ja tätä asiaa kannattaisi ajatella tältäkin pohjalta.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Renko otti esiin sen, että esityksen perusteluissa mainostetaan kovasti niitä kompensatiokeinoja, joilla tämä vaippalisän poisto lopulta saadaan kompensoiduksi niin onnellisella tavalla, että tästä poistosta pienten lasten vanhemmat lopulta hyötyisivät. Mutta mitään takuita tällaisesta esityksestä perusteluisakaan ei anneta.

Minä pidän tätä esitystä siinä mielessä epäloogisena, että tämä kovasti vannoo näiden lisätukiaisten puolesta, mitä pienten lasten vanhemmat ja perheet ovat saaneet, mutta toisaalta tämä ns. vaippalisä poistetaan vasta 1.7.1992 jälkeen syntyneiltä lapsilta. Kaiken logiikan mukaan, jos sellaista noudatettaisiin, etuisuuksia olisivat saamassa myös ne alle kolmivuotiaat lapset, jotka saavat vielä tulevaisuudessakin vaippalisää. Eli on syytä tällä perusteella olettaa, että on kyse tietystä populismista. Ei haluta, että tietyn etuuden saaneet ihmiset hyökkäävät hallitusta vastaan, ja otetaan pois vain niiltä, jotka saattavat olla itse asiassa huonommassa taloudellisessa tilanteessa.

Mitä tulee lapsilisiin ja tulonjakovaikutuksen kysymykseen, jonka ed. Renko otti esiin, niin itse olen sitä mieltä, että mikäli hallituksella on poliittista rohkeutta, niin oikeudenmukainen malli olisi, että lapsilisiä korotettaisiin reilusti ja ne asetettaisiin sitten verolle, jolloin tulonjakovaikutus progressiivisen verotuksen myötä tulisi oikeudenmukaisemmaksi kuin tällä hetkellä.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee näitä vastauspuheenvuoroja ed. Backmanin puheenvuoroon, tulee ihan surullinen olo, että näinkö menee Suomesta kaikki, mihin on uskonut ja luottanut. Niin menevät lapsilisät, niin menee kohta äitiyspakettikin, joka aikoinaan on ollut minulle ensiarvoisen tärkeä.

Vaippalisää ei voida tietenkään perustella sillä, että lapsen kulut ovat silloin suurimmillaan, kun hän on alle kolmivuotias. Päinvastoin ne ovat kyllä pienimmillään. Ed. Backman, kunhan lapsenne tulevat 14—15-vuotiaiksi, niin sitten vasta menot alkavat ja silloin kyllä saa laulaa, että syytän sinua, Elisabeth Rehn. Silloin he kyllä jo ymmärtävätkin, mitä he laulavat.

Minä en erityisemmin ole innostunut tähän-

kään hallituksen lakiesitykseen, koska tässä on kysymys kohtuullisen pienestä summasta ja tämä 8,7 miljoonaa markkaa varmasti pystyttäisiin löytämään jostakin muualta. Mutta minä en missään nimessä halua, että lapsilisät viedään pois ns. hyvätuloisilta. Sen sijaan minä voisin harkita sitä, että tämä vaippalisä olisi sellainen, jossa otettaisiin huomioon perheen toimeentulo, ja silloin voisi olla, että siihen käytettävä rahamäärä ei juuri alenisikaan, koska pieniä lapsia on yleensä opiskelijaperheillä, asuntovelkaisilla perheillä eli perheillä, jotka ovat perheen perustamisen ja elämänsä alussa. Nämä ovat kyllä silloin vappalisänsä ansainneet. Vaippalisä on väärä nimitys, mutta se tulee ihan oikeaan samaan perhe-elämän kaaressa.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Renko puhui tarveharkinnasta. Siitä on aika paljon puhuttu yleensäkin. Tietysti määrätyiltä osin voi hyväksyä sellaisen ajatuksen, mutta kun itse on sellaiselta alueelta, jolla on 10—15-lapsisia perheitä, niin mielestäni silloin suomalaiset normaaliansiot eivät enää riitä lasten hoitamiseen, vaikka olisi vähän parempiosainenkin. Silloin lapsilisillä on erittäin suuri merkitys. Itse olen kuulut hyvin monen perheenäidin sanovan, että kun lapsilisä tulee, ainoastaan silloin pystyy ostamaan nimenomaan lapsille mm. vaatteita. Perheellä voi olla erittäin suuret tulot, mutta jos lapsia on erittäin paljon, niin silloin ainakin lapsilisillä on erittäin suuri merkitys.

Kun ed. Renko totesi edellisen hallituksen virheratkaisusta väärään taloudelliseen aikaan, täytyy vain muistella taas kerran, minkälaisia ehdotuksia keskustapuolueen edustajat tekivät budjettiesityksiin mm. sosiaalipuolelle ja lapsilisiin, ja sitä keskustelua, joka täällä käytiin.

Ed. Backman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rengon puheenvuoroon, kun hän totesi, että täällä tullaan muutoin lisäämään korvauksina muita lapsiperheen tukimuotoja, totean, että silloin olisi tosiaan loogista poistaa kaikilta vaippalisä, jos uudet tukimuodot myös tulevat kaikille, tai sitten uudet tukimuodot tulisivat vasta 1.7. jälkeen syntyville. Kuitenkaan mitään merkkejä uusista tukimuodoista ei ole, päinvastoin esimerkiksi päivähoitomaksuja ollaan lisäämässä ja tällä tavalla entisestään kurjistetaan lapsiperheiden asemaa. Mitään perusteita tässä tilanteessa ei tälle esitykselle ole.

Mitä tulee kustannuksiin alle 3-vuotiaiden osalta, voin todeta nyt omakohtaisesta kokemuksesta, että ne kustannukset ovat erittäin suuria. Silloin joutuu hankkimaan sellaista perustarvikkeistoa, jota ei tarvitse enää hankkia 14—15-vuotiaille. Toisaalta voin vakuuttaa, että myös tänä päivänä esimerkiksi vaatekustannukset ovat alle 3-vuotiaan osalta ihan yhtä isot kuin 14—15-vuotiaiden osalta, jopa suurempia. Yksittäiset vaatekappaleet maksavat pienuudestaan huolimatta jopa enemmän kuin suuret.

Mitä taas tulee tähän elämäntilanteeseen, missä vaiheessa ihmiset hankkivat lapsia, niin ed. Ukkola on sikäli vieraantunut myös todellisuudesta, että enää parikymppiset opiskelijatyöt eivät hanki lapsia, vaan ensisynnyttäjien keski-ikä on Helsingissä 30, koko maassa 27, ja he ovat ensisynnyttäjiä. Synnyttäjät ovat jossain 35:n tiimissä nykypäivänä, ja tässä mielessä lapsia hankkivat eivät ole enää perinteisessä mielessä opiskelijaperheitä, vaan työssäkäyviä lapsiperheitä.

Ed. S u h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on tietenkin mielenkiintoista kuunnella, kun ed. Backman puhui 0—3-vuotiaista. Kyllä minä olen elänyt tuon vaiheen. Siinä vaiheessa, kun lapset tulevat 13—18-vuotiaiksi, kasvavat paljon, vaatteita menee. Anna satanen ja anna viisikymppiä, mennään diskoon ja mennään sinne, silloin se jo rupeaa maksamaan. 0—3-vuotiailla ei ole vielä tätä iloa, tämä tulee kyllä maksamaan paljon. Huomattavasti kalliimmaksi tulee, kun mukulat rupeavat käymään määrättyssä vaiheessa koulut ja koulutukset ja kaikki. Palataan asiaan, jos eletään kumpikin, niin nähdään, kun teille tulee tämä tilanne eteen. Voin puhua parhaillaan neljän lapsen isoisänä tästä asiasta, ja meillä on lapset vuoden ikäisiä, vähän alle, pari kappaletta, vaipalaatikoita kannetaan hirvittävästi. Kyllä voidaan vaippalisästä tällä hetkellä puhua, sitä menee tavallisen paljon.

Ed. Vistbacka sanoi, että hän on sellaiselta seudulta, millä lapsia on paljon. Niillä seuduilla pitäisi olla tarveharkintaakin jo silloin, kun lapsia tehdään. Yhteiskunnallisesti, jos ainoa tulo on lapsilisä, kyllä sekin tietenkin on huono puoli tässä maailmassa. Harkintaa pitäisi olla.

Mielestäni todellisuudessa herrojen ja hyväosaisten lapset eivät tarvitsisi tukea ollenkaan, vaan niitä lapsiperheitä tuettaisiin, joilla ei varallisuutta ole. Järjestelmä on niin vanha ja saavutettu etu, eikä kaikkea voi hallitus viedä pois,

joten niin kuin ed. Ulla Anttila sanoi, mielestäni pistetään verolle. Kyllä verotus huolehtii parempiosaisten verotuksen kautta niistäkin eduista.

Kyllä tässä monta puolta on, mutta lapset kuluttavat eniten silloin, kun lähestyvät 15:n ikää ja siitä eteenpäin. Minä väitän, että se on näin. Alle 3-vuotiaat voivat pistää vaatteet kuin vaatteet päälle, mutta 15-vuotiaille ei kelpaakaan muu kuin Levi's 501. Siinä sitä sitten ollaankin ihmeissään ja tietää, mikä maksaa.

Ed. V ä h ä k a n g a s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhdyn paljolti siihen, mitä ed. Vistbacka sanoi näistä asioista. Tässä on nyt syytä muistaa, että lapsilisälain väliaikaisen muuttamisen kautta ollaan puuttumassa perhepolitiikan erääseen peruskysymykseen, lapsilisiin. Minua vähän huvittaa ed. Rengon kova puhe nyt tarveharkinnasta lapsilisien suhteen. Sitä joskus täältä vasemmalta laidalta esitettiin, mutta se kaatui keskustapuolueen näkökulmaan silloin, kun muka tasa-arvo vaarantuu ja kaikkien on saatava, kun kaikki maksavat. Jos tämä kanta on muuttunut, niin minä sanon tänä päivänä, että se on valitettava asia.

Mutta kyllä tässä joudutaan seitsemän sylen vesille. Tässä maassa esimerkiksi maksetaan hoitotukea sairaista kotona, skaala on 4 500 markkaa kuukaudessa. Minä vain kysyn, kuka tietää yhtään kuntaa, jossa maksetaan edes 4 000, maksetaanko 3 000:a tuhatta, 1 500 markkaa ja siitä alle. Tässä, ed. Renko, lähdetään samalle tielle. Kun aletaan kunnissa katsoa, kuka lapsilisiä saa, ja veroäyrit ovat katsantokanta, se duunaripoloinen ei kyllä saa koskaan. (Ed. Suhonen: Onko sillä hyvät tulot?) Se ei saa koskaan. Sillä on niin paljon äyreyä, että sillä on aina kaksinkertainen määrä kolminkertaisesti paremmin pärjäävään maanviljelijään verrattuna, joka saa silloin. Tässä pitää tällaiset perusteelliset tosiasiat ottaa huomioon, kun tätä asiaa lähdetään murtamaan. Tätä ei pitäisi missään nimessä hyväksyä. Siitä ei missään nimessä tule väliaikainen vaan portti entistä tiukempaan määräysvaltaan. Niitä ollaan pudottamassa kerta kaikkiaan pois.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tarkoittaako ed. Vähäkankaan puheenvuoro sitä, että hän vasemmiston edustajana kuitenkin on ohjaamassa vähäiä valtion rahoja niille perheille, jotka itse sanovat, että he eivät tarvitse? (Ed. Vähäkangas: Nehän voivat palauttaa sen!) — Ne eivät palauta. Jokainen tiedäm-

me, että ei niin käy. — Meillä on tietenkin uudelleenarvioinnin aika tässä niin kuin monessa muussakin yhteiskunnan kehittämisessä. Mutta lapsilisät koetaan, niin kuin on ymmärrettävää, sosiaalisen vaiston ja vastuun pohjalta niin araksi asiaksi, että niistä ei uskalleta keskustella, jolloin voitaisiin löytää parempaa ja tarkoituksenmukaisempaa suuntaamiskeinoa.

Minä en missään tapauksessa ole lapsilisien poistamisen kannalla. Ed. Vistbackan puheenvuoron johdosta pyysinkin tämän, koska kyllä Oulun läänin edustajana itse tiedän suurilapsiset perheet (Ed. Vistbacka: Sitä minäkin ihmettelen!) ja näen, että uudelleen järjestelemällä, perusteita muuttamalla, porrastamalla tämä voidaan ohjata tarkoituksenmukaisemmin kuin tällä erää. (Ed. Vähäkangas: Onko se keskustan virallinen kanta?)

En oikein kaikilta osin ymmärtänyt ed. Vähäkankaan puheenvuoroa, mitä muita sosiaalisia kytkentöjä tähän voisi tulla, mutta luulen, että meillä on mahdollisuus palata niihin myöhemmin.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Itse asiassa tätä keskustelua voisimme käydä ed. Backmanin kanssa kahden kesken, ettei tarvitsisi haaskata eduskunnan aikaa siihen. Sen vain sanon, että ed. Backman kokee yllätyksen. Minä olen vanha ensisynnyttäjä, yli 30-vuotiaana saanut lapsen. Sanon, että koette yllätyksen, kun lapsenne ovat murrosiässä, 14—15-vuotiaita. Silloin niiden pukeminen maksaa. On ihan totta, että pienet vaatteet maksavat yhtä paljon kuin suuretkin.

Mutta voisin antaa pari säästöohjetta ed. Backmanille ihan ilmaiseksi. Harsovaipat, ei tarvitse ostaa kertakäyttövaippoja, jolloin säästyy. Toinen on, että alle kolmevuotias ei vielä ole siinä iässä, että pitäisi olla kaikki uutta ja hienoa. Realisointikeskuksessa tai kirpputorilla minulla oli tapana käydä. (Ed. Backman: Vanhemmat haluavat uutta!)

En kannata tätä lakiesitystä, ei tässä siitä ole kysymys, mutta sanonpa vain, että lapsen aiheuttamilla menoilla tätä vaippalisää ei voi perustella, vaan alkuvaiheessa olevan perheen kokonaismenoilla. Sieltä se syy tulee. Mutta vaippalisällä voisi olla jokin toinen nimi. Se voitaisiin aivan hyvin tietyllä tavalla rakentaa toisen tyyppiseksi kuin se tällä hetkellä on. Tähän lisään voitaisiin ottaa mukaan tarveharkinta, jota minä en peruslapsilisään missään nimessä hyväksy.

Ed. Backman (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tästä tulee mielenkiintoinen keskustelu kulutuksesta samalla. Haluan todeta, että itselläni ei ole ollut vanhempia, joilla olisi ollut varaa 14—15-vuotiaasta lähtien maksaa minulle kaikkia huvituksia ja vaatteita jne. Olen itse ostanut kaikki vaatteeni ja myös kaikki tarvikkeeni 15-vuotiaasta lähtien kesäansioillani. Näin monessa duunariperheessä on ollut laita ja tulee olemaan tässä maassa. Vain hyvätuloisilla vanhemmilla on varaa tällä tavalla löysäkästiesti jaella satasia lapsilleen.

Sitä vastoin alle kolmevuotiaalla ei ole mahdollisuutta käydä kesätoissa. Joutuu hommaamaan lastenvaunut, turvaistuinta vaihtamaan autoon, kun perhekoko kasvaa, se kasvaa nimenomaan siinä vaiheessa. Kun lapsi tulee reilun nollavuotiaaksi. Siinä vaiheessa joutuu uusia esimerkiksi asunnon isompaan ja se maksaa 50 000 markkaa per uusi huone. Tätä ei joutu tekemään siinä vaiheessa, kun lapsi täyttää 14 tai 15 vuotta.

Tässä mielessä on totta ed. Ukkolan näkemys, että kokonaiskustannukset, joita lapsiperheillä on, tulevat nimenomaan siinä vaiheessa, kun lapsi on pienimmillään, siinä vaiheessa, kun perhettä perustetaan. Tässä mielessä myös tuki, mitä perhe tarvitsee, on juuri siinä vaiheessa. Väitän myös, että vanhempien tulot ovat aivan eri luokkaa siinä vaiheessa, kun lapset ovat 14—15-vuotiaita, verrattuna siihen, kun perhettä ollaan perustamassa. Tässä mielessä en vielä kukaan anna periksi siitä, että nimenomaan tässä vaiheessa perheen kulut verrattuna tuloihin ovat kaikkein suurimmillaan, kun lapset ovat pieniä.

Verotuksen osalta pitäisi ensimmäisenä puuttua siihen, että lapsivähennykset muutetaan siten, etteivät niistä hyödy erityisesti suurituloiset, kun tehdään valtioverotuksessa progressiivisen verojärjestelmän piirissä siten, että mitä suuremmat tulot, sitä parempi tulo on lasta kohden valtionverotuksen kautta.

Ed. Mäkelä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kannata tätä hallituksen esitystä, niin kuin ei kannattanut ed. Ukkola eivätkä ilmeisesti monet muutkaan tässä salissa. Mutta sitä sen sijaan kannatan, mitä ed. Renko sanoi, eli lapsilisien tarveharkintaisuutta. Eli kyllä meillä, jos säästöjä tässä yhteiskunnassa haetaan ja karsitaan sairailta ihmisiltä, eläkeläisiltä, lapsiperheiltä ja pienituloisilta sellaisia etuuksia, joihin ei missään tapauksessa pitäisi puuttua, mielestäni hyväosaisilta voitaisiin nyt karsia lapsi-

lisiä ja antaa niiden eduksi, jotka todella tarvitsevat välttämättä lapsilisiä. Tiedän itse, kuinka odotettuja lapsilisiä moneen perheeseen ovat aina olleet ja on laskettu päiviä, milloin voidaan ostaa lapsille kengät lapsilisillä. Kun ne ennen maksettiin tiettyinä jaksoina, ostettiin syysvaatteet ja keväuvaatteet. Ne ovat todella tärkeitä pennejä. Mielestäni täällä on ihan turha kinastella siitä, milloin lapset ovat kaikkein kalleimpia. Ed. Backman, pienten lasten isä ja hyvätuloinen kansanedustajaisä, varmasti näkee asian ihan eri näkökulmasta kuin joku pienituloinen perheenisä.

Kun täällä puhuttiin asuntojen suurentamisesta ja siitä, kuinka nykyään ostetaan suuret asunnot, kun lapsia syntyy, niin harva tavallinen suomalainen perhe pystyy sen mukaan asuntomaan suurentamaan. Sitä asua kituutetaan pienessä kämpässä lapsiluvun kasvaessakin. Valitettavasti vasta sitten usein saataisiin suurempi asunto, kun lapset ovat jo lentäneet pesästä pois. Sitä paitsi murrosikäisen äitinä voin sanoa, että 15-vuotiaalla pojalla on jo miehen kulut, mutta lapsen tulot eli vain taskurahat. Ja kulutus on kovimmillaan: Se on kuukausi ja housut, ja senttejä tulee ja kulutusta vaatteissa ja muissa on. Eli lapsilisiä tarvitaan kaiken ikäisinä, niin pienille, murrosikäisille kuin 17-vuotiaaksi asti. Älkäämme riidelkö siitä, koska lapset ovat kalleimmillaan. Mutta annetakoon lapsilisiä niille, joille se kuuluu, eli pienituloisille perheille.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole missään tapauksessa oikea ajankohta suorittaa kaikkia mahdollisia lapsiperheisiin kohdistuvia leikkauksia. Korotetun lapsilisan poistaminen, joka on määrältään varsin pieni, kertoo mielestäni vain siitä, että hallitus harjoittaa tällaista poukkoilevaa ja tempoilevaa politiikkaa kaiken kaikkiaan. Monilla vastuullisilla tahoilla on korostettu jo vuosikausia perhesuunnittelun tärkeyttä ja merkitystä, mm. keskustalaisten sosiaalipoliitikkojen piirissä. Lapsia, jotka syntyvät 1.7. jälkeen, on jo odotettu silloin, kun hallitus on esityksensä tehnyt 5.6. Eikö tämä kerro siitä, että hallituksella ei ole alkeellistakaan tajua perhesuunnittelusta?

Sitten toteaisin sen seikan ed. Rengon puheenvuoroihin, että hänellä on ilmeisesti varsin huono omatunto hallituksen taas yhdestä leikkauksesta lapsiperheitä kohtaan, koska hän halusi siirtää keskustelun varsinaisesta aiheesta hyvin hämäävällä tavalla koko lapsilisjärjestelmään. Tällaiset yhtäkkiset muutokset murentavat koko

ajan onneksi myös hallituksen luottamuksen pohjaa. Siitä huolimatta korostaisin sitä, että jos ed. Rengon esittämiin lapsilisjärjestelmän kokonaisuudistuksiin aiotaan mennä, niin niitä ei pidä kuitenkaan suorittaa missään tapauksessa näin yhtäkkisesti kuin nyt tapahtuu. Mielenkiintoista olisi tietää, hyväksyykö ed. Renko hallituksen yliolokaisen suhtautumisen perhesuunniteluun. Tämä yliolokaisuus korostuu osaltaan juuri tässä esityksessä.

Ed. Kaarilahti: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja korotetun lapsilisan merkityksestä perhekustannusten tasausjärjestelmänä. Mielestäni se ei ole menettänyt merkitystään, kuten hallitus esitystään perustelee. En tässä pysty ottamaan kantaa, kumpi on oikean suuntainen jako. Toivoisin hallituksen esityksenä tulevaa kokonaisuesitystä, kuten ed. Lahti-Nuuttila peräänkuulutti. Tällöin voimme tarkastella asiantuntemuksella sitä, pitäisikö korotettu lapsilisa kohdentaa alle 3-vuotiaisiin. Kuten ed. Backman toi esille, ensisynnyttäjien ikä on noussut, mutta siitä huolimatta ne ovat suhtukoht nuoria lapsiperheitä, joilla perhetilanteeseen kuuluu asuntovelat, opintolainan takaisinmaksut ja muita kustannuksia, lapsen hoitoon liittyvät kustannukset mukaan lukien. Toisaalta ihan oikeutetusti täällä on perusteltu, että murrosikäisen lapsen kuluksimenot, lapsen vaatetukseen sekä ruokailuun liittyvät menot ja mahdolliset koulutukseen liittyvät menot, lisäävät tällaisen perheen kustannuksia. Siihen en pysty tässä yhteydessä ottamaan kantaa, mutta mielestäni pitäisi jatkossa tällainen kokonaisuudistus saada ja pohtia nimenomaan, missä elämäntilanteessa perheeseen kohdistuu eniten rasituksia, ja pyrkiä perhekustannustasausjärjestelmillä tukemaan lapsiperheitä.

Toinen asia, johon kiinnitin huomiota hallituksen esityksen perusteluissa, on se, että tuodaan esille, että korotettu lapsilisa on tarkoitukseenmukaista korvata kehittämällä edelleen lapsiperheille tarkoitettuja palvelujärjestelmiä ja muita tukimuotoja, kuten kotihoidon tukea. Tämä on aivan oikean suuntainen huomio ja toivon, että tähän myös ryhdytään. En kuitenkaan jaksa uskoa, että vuoden 1992 aikana hallitus korotaisi lasten kotihoidon tukea. Kaiken lisäksi, jos näin kävisi, että hallitus tällaisen esityksen tämän vuoden aikana toisi, niin silloinhan tämä säästölaki menettää merkityksensä, koska todennäköistä on, että 8,7 miljoonan markan sääs-

tötavoite, joka tässä lakiesityksessä esitetään, kompensoituisi mm. mahdollisen kotihoidon tuen korottamisella, jolloin tämä säästölakiesityksenä on turha.

Toinen asia, johon kiinnittäisin edustajien huomiota ja joka täälläkin aiemmissa puheenvuoroissa on tullut esille, on se, että kun korotetun lapsilisän poistamisella pyritään siihen, että lapsen hoitoa muuten tuetaan ja samanaikaisesti väitetään, ettei kosketa lakisääteiseen toimeentulon perusturvaan, niin täytyy ottaa huomioon, että meillä on lapsiperheitä, joissa vanhemmat hoitavat lapsiaan kotona ja saavat kotihoidon tukea. Kotihoidon tukea on vuoden 91, en nyt kuukautta muista, loppupuolella korotettu. Mutta on myös lapsiperheitä, etenkin yksinhuoltajat plus muut lapsiperheet, joiden lapset ovat päivähoitossa. Päivähoidon kustannukset, kuten olemme täällä säättäneet, 1.8. kuluva vuotta nousevat 10 prosentilla. Mikäli olen ymmärtänyt oikein, niin silloin kosketaan tällaisen lapsiperheen lakisääteiseen toimeentuloturvaan.

Kolmantena perusteluna, miksi väitän, että kosketaan tässä yhteydessä lakisääteiseen toimeentuloturvaan, viittaa hallituksen esitykseen n:o 321 vuodelta 90 valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta. Siinä listassa, joka kyseiseen väliaikaiseen esitykseen sisältyy, on laki lapsilisistä. Laki lapsilisistä sisältää myös korotetun lapsilisän, mikäli olen asian oikein ymmärtänyt.

Tätä taustaa vasten en voi yhtyä hallituksen käsitykseen, että tämä laki olisi säädettävissä valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 1 momentin mukaan, vaan mielestäni näillä perusteilla tämä tulee säätää perustuslain säätämismääräyksessä.

Ed. M u t t i l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kaarilahti aivan oikein kiinnitti omassa puheenvuorossaan huomiota siihen, että tämän lain perustelut ovat ristiriitaiset. Perusteluissa sanotaan, että korotettu lapsilisä on tarkoituksenmukaista korvata kehittämällä edelleen lapsiperheille tarkoitettuja palvelujärjestelmiä ja muita tukimuotoja. Tässä on mainittu lasten kotihoidon tuki. Tämä tulee voimaan, jos tämä hyväksytään — toivon, että ei hyväksytä — 1.7.92, mutta ei mistään käy ilmi, mitkä ovat niitä korvaavia palvelujärjestelmiä ja muita tukimuotoja, joilla tuetaan näitä lapsiperheitä, joiden lapset syntyvät 1.7. jälkeen. Eli tämän lain perustelut ovat hyvin ristiriitaiset ja myös lakiesitys kokonaisuudessaan. Se on aivan selkeä leikkaus lakisääteiseen perusturvaan.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti haluan todeta tästä laista. Lähinnä sen johdosta tulin tänne korokkeelle, että ehkä kaksi minuuttia ei riitä.

Tämä lakiesitys on mielenkiintoinen säästölaki nykyiseltä hallitukselta, vähän saman tyylinen kuin valtion viljavaraston eräs säästölaki, jossa säästettiin muutama miljoona markkaa. Eli tällaisista asioista ilmeisesti lähdetään nyt keräämään niitä suuria säästöjä.

Täällä on käyty keskustelua hyvin pitkälle siitä, mikä merkitys lapsilisällä ja nimenomaan tällä 1 a §:n mukaisella korotetulla lapsilisällä on. Täällä on puhuttu tarveharkinnasta.

Mielestäni tähän taustalle pitäisi ottaa huomioon se, mikä merkitys on sillä, jos tämä lakiesitys hyväksytään tavallisena lakina; tästä ed. Kaarilahti äsken kertoi puheenvuorossaan. Jos tämä voidaan hyväksyä ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta, silloin me olemme todella vaikeassa tilanteessa nimenomaan tulkintojen osalta, millä tavoin seuraavassa vaiheessa mahdollisesti suhtaudutaan tällaiseen esitykseen. Eli tällä tarkoitan sitä, että jos 1 a §:n mukaista korotettua lapsilisää tulkitaan niin, että se ei ole toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, sen jälkeen hallitus pystyy tuomaan tänne esityksen koskien korotettua lapsilisää, jota maksetaan useammalle lapselle kuten lakiesityksen perusteluissa kohdassa "Voimassa olevat säännökset" esitellään. Siis toisesta lapsesta tulee korkeampaa lapsilisää ja kolmannelta, neljänneltä, viidenneltä jne. 842 markkaa kalenterikuukaudessa enimmillään. Mikäli nyt tulkitaan, että kyse 1 a §:n osalta ei olisi toimeentulon lakisääteisestä perusturvasta, esimerkiksi perustuslakivaliokunnassa, kun asiaa huomenna siellä ratkaisevassa käsittelyssä käsitellään, niin käsitykseni on se, että sen jälkeen voidaan tulkita — edustajat Renko, Mäkelä ja Suhonen puhuivat hyvin voimakkaasti tarveharkinnasta — että ilman lepäämäänjättämissäännöstä lapsilisät voidaan poistaa. Toisaalta he kuitenkin puheenvuoroissaan katsoivat, että lapsilisät ovat tarpeellisia.

Minun mielestäni on hyvin vaarallista lähteä esittelemään asioita sillä tavoin, että ei pohjana pidetä myöskin voimassa olevan lain eli valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n mukaista säännöstä toimeentulon lakisääteisestä perusturvasta. Tämä minun mielestäni on tärkein pohja tässä asiassa, kun lähdetään pohtimaan, millä tavoin tähän asiaan tavallaan paneudutaan ja mitä mieltä ollaan siitä, kun joudutaan ratkaisemaan, onko tämä käsiteltävä ilman lepää-

määränjättämismahdollisuutta vai sillä tavoin, että se voidaan jättää lepäämään seuraaviin valtiopäiviin.

Arvoisa puhemies! Kun on muutamaan lakiesitykseen muutamina päivinä joutunut perehtymään nimenomaan perustuslakivaliokunnassa valtiopäiväjärjestyksen muutoksen pohjalta, tuntuu käsittämättömältä ensinnäkin se, että keskustapuolue on lähtenyt intomielisesti kannattamaan muutosta. Ed. S.-L. Anttila viime eduskuntakaudella perustuslakivaliokunnan jäsenenä oli vastustamassa sitä muutosta. Nyt sosialidemokraatit erittäin suurella innolla ovat olleet sitä ajamassa, mutta toivottavasti nyt huomaavat näiden kolmen lakiesityksen osalta, mitä jo perustuslakivaliokunnassa on käsitelty, kuinka kaltevalla pinnalla me liikumme ja mihin tämä muutos saattaa johtaa: Nykyisen kaltaisen hallitus voi viedä nimenomaan poliittisin tulkinnoin, kuten ed. Aittoniemi täällä äsken sanoi, perustuslakivaliokunnassa asian siihen pisteeseen, että tulkitaan, että kyse ei ole toimeentulon lakisääteisestä perusturvasta, poliittisin perustein. Tämä on todella vaarallinen tulkinta.

Sen johdosta huomenna kun käsitellään valtiopäiväjärjestyksen muutosesitystä, toivon, että ed. S.-L. Anttilakin osallistuu siihen keskusteluun (Ed. S.-L. Anttila: Kyllä!) ja nimenomaan, jos vielä haluaa sitä, että asia käsitellään kiireellisenä.

Minun mielestäni nämä kolme lakiesitystä, jotka täällä hetkellä ovat säästölakeina perustuslakivaliokunnassa, osoittavat, että me emme voi tehdä tällaisia muutoksia, näin epämääräisiä muutoksia. Edellisen eli päiväjärjestyksen 12) kohdan asiaa käsiteltäessä puhuttiin minun mielestäni hieman asian vierestä. Pohjana pitäisi aina näissä säästölakeissa olla sen, onko kyse toimeentulon lakisääteisestä perusturvasta, ja sen pohjalta lähteä peilaamaan, mitä nämä lakiesitykset vaikuttavat.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa sitä, että jos tässä lähdetään liikkeelle siitä, että korotettu lapsilisä ei ole nimenomaan toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, sen jälkeen myöskin on mahdollista tulkita välittömästi hallituksen seuraavassa esityksessä sillä tavoin, että useampilapsisten perheiden osalta, kun maksetaan korotettua lapsilisää, se on samanlainen kuten tämä. Eli tämä on nyt ensimmäinen ennakkotapaus nimenomaan tältä osin kuten myöskin päiväjärjestyksen 12) kohdassa ollut asia.

Ed. S.-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Vistbackalle voin kertoa, että olen huomenna varmasti mukana keskustelemassa, kun valtiosääntöuudistuksesta käydään keskustelua. En valitettavasti ole vielä ehtinyt valiokunnan mietintöön tutustua, mutta tulen sen tänä iltana tekemään.

Siihen mitä ed. Vistbacka totesi lakisääteisen toimeentulon perusturvan tulkinnasta, totean, että totta kai se on poliittinen valinta. Tässä talossa minun nähdäkseni loppujen lopuksi pitkälti, vaikka eduskunnan perustuslakivaliokunnanakin pitäisi käsitellä nimenomaan perustuslain tulkintaa, kyllä sitä tulkintaa pääsääntöisesti värittää myöskin poliittinen näkökohta. Tätä taustaa vasten itse olen erittäin kiinnostunut siitä, miten perusoikeusuudistuksessa toimeentulon lakisääteinen perusturva kirjataan, koska siellä se voidaan pelastaa, mikä tätä kautta mahdollisesti oltaisiin menettämässä. Siinä mielessä sen esityksen tänne saaminen on yhtä kiireellinen asia kuin nämä valtiosääntöuudistuksetkin.

Ed. Kaarilahti: Rouva puhemies! Haluan korjata omaa edellistä puheenvuoroani siinä mielessä, että lopuksi esitin kantanani, että tämä hallituksen esitys tulisi säätää perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Näin tiukkaa kantaa en kuitenkaan halunnut ottaa, vaan tarkoitin ja nyt korjaan, että tämä lakiesitys koskee mielestäni lakisääteistä toimeentulon perusturvaa, jolloin se voidaan jättää lepäämään.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! En voinut välttää kiusausta todeta ed. S.-L. Anttilalle, että huominen keskustelu on mielenkiintoista nähdä, kun ed. Anttila on ainakin neljä kertaa kääntänyt jo takkinsa tässä asiassa ja viimeksi täällä salissa oli voimakas poliittisen petoksen tuoksu, kun täällä koko keskustan ryhmä meni asiasta sekaisin ja taisivat mennä demaritkin. Huomenna on mukava nähdä, kuinka ed. Anttilan pokka pitää nyt, ettei tule mitään hämminkiä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

14) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1991 (K 7)

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan täysistuntoon:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 (HE 57)

huomiseen täysistuntoon:

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 (HE 234/1991 vp)

seuraavaan täysistuntoon:

17) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 8 (HE 66)

18) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 9 (HE 67)

19) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 10 (HE 37)

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.10.

Täysistunto lopetetaan kello 16.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

